Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. L. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Belastingdruk in verschillende gemeenten.

In het Koloniaal Weekblad van 1 Maart 1923 werd een artikel opgenomen: „Waar zal ik mij in Nederland vestigen?" In dat artikel kwam voor een Tabel I, bevattende voor een aantal gemeenten bedragen der Rijks- en gemeente-inkomstenbe ting voor verschillende inkomens, alsmede de centen op de Personeele- en de Vermogensbelast

De cijfers van die Tabel waren ontleend aan uitgave van het Centraal Bureau voor de Statis over „Belastingdruk 1922/1923".

Nu voor het belastingjaar 1923/24 onlangs

TE BETALEN BELASTING VOOR HET BELASTIN (voor gehuwden zonder ki

NAMEN DER GEMEENTEN OF BELANGRIJKE, ONDER EEN EIGEN NAAM BEKENDE DEELEN VAN GEMEENTEN.	3000 Rijks-Inkomstenbelasting.[2]	3000 Gemeente-Inkomstenbelasting.	4000 Rijks-Inkomstenbelasting.	4000 Gemeente-Inkomstenbelasting.	5000 Rijks-Inkomstenbelasting.	5000 Gemeente-Inkomstenbelasting.	6000 Rijks-Inkomstenbelasting.	6000 Gemeente-Inkomstenbelasting.	80[00] Rijks-Inkomstenbelasting.
Alkmaar	105 30	132 75	160 05	200 25	224 05	267 75	288 05	336 —	425 30
Amersfoort	101 90	156 24	154 90	239 63	216 90	327 51	278 90	418 50	411 90
Amsterdam A	105 30	135 —	160 05	206 55	224 05	281 48	288 05	362 48	425 30
Amsterdam B [1])	105 30	102 60	160 05	151 88	224 05	205 88	288 05	261 90	425 30
Apeldoorn	99 86	118 58	151 81	182 66	212 61	252 23	273 41	327 31	403 86
Arnhem	99 86	125 50	151 81	185 50	212 61	250 50	273 41	315 50	403 86
Baarn	101 90	78 86	154 90	131 56	216 90	186 12	278 90	240 68	411 90
Bennekom (Zie Ede)	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
de Bilt	101 90	54 40	154 90	82 40	216 90	114 40	278 90	146 40	411 90
Bilthoven (Zie de Bilt)	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Bloemendaal	105 30	60 —	160 05	90 —	224 05	120 —	288 05	150 —	425 30
Breda	103 94	76 23	157 99	115 36	221 19	156 80	284 39	200 55	419 94
Brummen	99 86	77 22	151 81	113 92	212 61	147 38	273 41	181 70	403 86
Bussum	105 30	73 10	160 05	130 90	224 05	190 40	288 05	249 90	425 [illegible]
Delft	99 86	140 95	151 81	222 05	212 61	311 25	273 41	402 25	403 86
Deventer	108 02	163 —	164 17	271 —	229 77	394 —	295 37	529 —	436 02
Dieren (Zie Reden)	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Ede	99 86	87 —	151 81	128 25	212 61	173 25	273 41	218 25	403 86
Enschedé	108 02	114 52	164 17	170 52	229 77	226 52	295 37	283 92	436 02
Ermelo	99 86	65 07	151 81	97 47	212 61	129 87	273 41	165 51	403 86
Ginneken	103 94	56 52	157 99	83 58	221 19	112 03	284 39	141 90	419 94
's-Gravenhage	99 86	89 86	151 81	134 06	212 61	179 95	273 41	227 40	403 86
Groesbeek	99 86	70 —	151 81	102 50	212 61	137 50	273 41	172 50	403 86
Groningen	112 10	145 39	170 35	223 22	238 35	304 03	306 35	387 72	452 10
Haarlem	105 30	68 —	160 05	103 —	224 05	143 —	288 05	183 —	425 30
Heemstede	105 30	48 60	160 05	75 60	224 05	103 95	288 05	135 45	425 30
Hees (Zie Nijmegen)	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Hengelo (O.)	108 02	103 60	164 17	181 40	229 77	258 60	295 37	330 20	436 02
Hilversum	105 30	133 87	160 05	196 42	224 05	263 40	288 05	322 20	425 30
Kampen	108 02	98 06	164 17	147 19	229 77	199 69	295 37	255 55	436 02
Laren	105 30	92 —	160 05	182 —	224 05	172 —	288 05	212 —	425 30
Leiden	99 86	162 15	151 81	240 90	212 61	324 65	273 41	413 40	403 86
Lunteren (Zie Ede)	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Nunspeet	99 86	108 45	151 81	162 45	212 61	216 45	273 41	275 85	403 86
Nijmegen	99 86	94 40	151 81	141 40	212 61	193 40	273 41	245 40	403 86
Oosterbeek (Zie Renkum)	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Overveen (Zie Bloemendaal)	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Reden	99 86	118 45	151 81	175 95	212 61	221 95	273 41	279 45	403 86
Renkum	99 86	68 47	151 81	109 84	212 61	153 04	273 41	203 18	403 86
Rotterdam	99 86	77 —	151 81	116 60	212 61	160 60	273 41	207 90	403 86
Rijswijk	99 86	91 —	151 81	136 —	212 61	186 —	273 41	236 —	403 86
Scheveningen (Zie 's-Gravenh.)	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Soest	101 90	106 38	154 90	164 88	216 90	229 32	278 90	299 43	411 90
Teteringen	103 94	34 50	157 90	49 50	221 19	64 50	284 39	79 50	419 94
Utrecht	101 90	126 09	154 90	209 91	216 90	293 91	278 90	377 91	411 90
Velp (Zie Reden)	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Voorburg	99 86	84 96	151 81	134 62	212 61	184 78	273 41	237 14	403 86
Wassenaar	99 86	25 16	151 81	38 11	212 61	52 91	273 41	67 71	403 86
Wageningen	99 86	125 50	151 81	185 50	212 61	250 50	273 41	315 50	403 8
Zeist	101 90	100 47	154 90	155 72	216 90	216 58	278 90	282 79	411 90

1) Dit tarief geldt slechts voor een klein aantal belastingplichtigen, wonende in het deel der gemeente, dat een karakter draagt.
2) Wat hier is aangeduid met het enkele woord „Rijksinkomstenbelasting" omvat de hoofdsom dier belasting, de voor Rijk en Provincie en de Verdedigingsbelasting II.
3) In sommige gemeenten nemen deze opcenten toe met de stijging der huurwaarde; het hier opgegeven cijfer is het

...lergelijk boekje is verschenen, verklaarde de Redactie er prijs op te stellen de cijfers voor het loopende jaar ook onder de aandacht van de lezers te kunnen brengen.

Men vindt die in de onderstaande tabel.

Voor de toelichting moge ik verwijzen naar het artikel van verleden jaar.

Aangezien in het boekje van het Bureau voor de Statistiek ditmaal alleen de gemeenten van boven de 5000 inwoners werden opgenomen, kon ik de cijfers niet geven voor de gemeenten Oegstgeest en Zoeterwoude.

Daarentegen heb ik eenige andere gemeenten aan de lijst van verleden jaar toegevoegd.

Rijswijk, Maart 1924. J. E. BIJLO.

...—1924 OVER EEN INKOMEN VAN:															AANTAL OPCENTEN OP DE				NAMEN DER GEMEENTEN OF BELANGRIJKE, ONDER EEN EIGEN NAAM BEKENDE DEELEN VAN GEMEENTEN.
10.000		15.000				20.000				PERSONEELE BELASTING		VERMOGENS-BELASTING		
Gemeente-Inkomstenbelasting		Rijks-Inkomstenbelasting		Gemeente-Inkomstenbelasting		Rijks-Inkomstenbelasting		Gemeente-Inkomstenbelasting		Voor Rijk en Provincie.	Voor Gemeente.[3]	Voor Rijk en Provincie.	Voor Gemeente.	
684	—	984	30	1287	—	1476	80	1962	—	40	95	35	100	Alkmaar
810	03	953	90	1337	96	1431	40	1910	53	40	110	30	—	Amersfoort
733	05	984	30	1321	65	1476	80	1929	15	40	141	35	—	Amsterdam A
522	45	984	30	915	98	1476	80	1320	98	40	141	35	—	Amsterdam B [1])
655	33	935	66	1067	83	1404	16	1480	33	40	110	27	50	Apeldoorn
590	50	935	66	965	50	1404	16	1390	50	40	100	27	100	Arnhem
458	92	953	90	731	72	1431	40	1004	52	40	90	30	—	Baarn
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bennekom (Zie Ede)
286	40	953	90	486	40	1431	40	726	40	40	20	30	—	de Bilt
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bilthoven (Zie de Bilt)
270	—	984	30	428	—	1476	80	570	—	40	50	35	—	Bloemendaal
407	75	972	14	739	83	1458	64	1089	83	50	100	33	100	Breda
347	29	935	66	616	35	1404	16	902	35	40	40	27	—	Brummen
487	90	984	30	785	40	1476	80	1082	90	40	72	35	—	Bussum
760	25	935	66	1221	25	1404	16	1676	25	40	140	27	50	Delft
1104	—	1008	62	1824	—	1513	12	2544	—	48	100	39	100	Deventer
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dieren (Zie Reden)
409	50	935	66	672	—	1404	16	972	—	40	50	27	—	Ede
547	82	1008	62	927	22	1513	12	1341	62	48	50	39	—	Enschedé
288	63	935	66	444	15	1404	16	606	15	40	30	27	—	Ermelo
291	—	972	14	531	—	1458	64	771	—	50	25	33	—	Ginneken
426	43	935	66	701	38	1404	16	1008	83	40	140	27	50	's-Gravenhage
320	—	935	66	520	—	1404	16	745	—	40	30	27	50	Groesbeek
751	29	1045	10	1230	76	1567	60	1710	76	70	80	45	50	Groningen
358	—	984	30	608	—	1476	80	908	—	40	140	35	100	Haarlem
267	30	984	30	447	30	1476	80	627	30	40	—	35	—	Heemstede
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Hees (Zie Nijmegen)
662	20	1008	62	1123	80	1513	12	1578	20	48	50	39	100	Hengelo (O.)
588	60	984	30	976	87	1476	80	1333	35	40	120	35	—	Hilversum
519	54	1008	62	913	74	1513	12	1367	94	48	25	39	—	Kampen
372	—	984	30	572	—	1476	80	772	—	40	50	35	—	Laren
818	40	935	66	1437	15	1404	16	2157	65	40	100	27	15	Leiden
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lunteren (Zie Ede)
481	05	935	66	740	25	1404	16	1010	25	40	30	27	—	Nunspeet
468	40	935	66	778	40	1404	16	1138	40	40	50	27	50	Nijmegen
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Oosterbeek (Zie Renkum)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Overveen (Zie Bloemendaal)
492	20	935	66	791	20	1404	16	1078	70	40	40	27	—	Reden
390	78	935	66	660	96	1404	16	932	31	40	50	27	—	Renkum
441	10	935	66	847	—	1404	16	1259	50	40	102	27	50	Rotterdam
451	—	935	66	751	—	1404	16	1101	—	40	—	27	50	Rijswijk
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Scheveningen (Zie's-Gravenh.)
626	85	953	90	1076	85	1431	40	1526	85	40	30	30	—	Soest
139	50	972	14	214	50	1458	64	289	50	50	45	33	—	Teteringen
713	91	953	90	1133	91	1431	40	1553	91	40	100	30	—	Utrecht
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Velp (Zie Reden)
473	—	935	66	823	13	1404	16	1227	05	40	25	27	—	Voorburg
132	46	935	66	224	96	1404	16	335	96	40	—	27	—	Wassenaar
590	50	935	66	965	50	1404	16	1390	50	40	100	27	50	Wageningen
567	63	953	90	924	63	1431	40	1281	63	40	10	30	—	Zeist

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

J. P. Th. J. Brondgeest. †

Door het overlijden van Brondgeest op 31 Maart l.l. verliest de Vereeniging „Oost en West" een harer oudste, maar wat meer zegt, een harer meest actieve hoofdbestuursleden. Hij was tevens Voorzitter der afdeeling Haarlem. Brondgeest voelde voor de Vereeniging, welker doel en streven zijn volle instemming had. Hij was een man van beginselen en maakte sterk den indruk dat hij, wat Indië hem gegeven had, hier te lande in daden van erkentelijkheid wilde omzetten: dat, door te werken voor Oost en West, hij zich kweet van een eereschuld.

Zijn nagedachtenis zal in dankbare herinnering blijven. Bij zijn verassching op Westerveld, den 3en dezer, vertolkte de Secretaris der Vereeniging de gevoelens van deelneming welke Brondgeest's overlijden in den kring van Oost en West had gemaakt.

Indische Bijgeloovigheden.

door S. KALFF.

(*Vervolg.*)

In Nederland ontworstelde de maatschappij zich allengs aan het middeleeuwsche bijgeloof, dank zij schrijvers uit de school van Balthazar Bekker. En ook de oude romanschrijvers droegen tot die vrijmaking het hunne bij. De juffrouwen Wolff en Deken b.v. ridiculiseerden vlijtig dien geest des bijgeloofs, wakker gebleven inzonderheid in de provincie. Zij voerden eene Geldersche familie ten tooneele, wier geloof aan spoken, heksen en voorteekenen al even oudmodisch was als hun kleederdracht, en eene veilige bewaarplaats vond op een landgoed in den Achterhoek. Daar vond de bezoeker al dadelijk op den drempel een paardenhoef vastgenageld, opdat de lokale tooverkol, Kromme Bregt, er niet over heen zou komen en ongeluk in het huis brengen. Gelukkig voor Bregt, dat de tijd der heksenprocessen voorbij was; anders zou ze allicht herinnerd hebben aan de provinciale zegswijze: „Men beleeft wat als men oud wordt, zei de heks, toen ze moest verbrand worden." Dan de voorteekenen; bij 't sterven van tante's echtgenoot had de kamenier des morgens een hen hooren kraaien; een hen met hoogmoedswaanzin, zich verbeeldende haan te zijn. De hofhond had den nacht te voren klagelijk gehuild; men had het tikkertje of doodsklokje gehoord zoo duidelijk alsof er een horloge op tafel lag, en de waakster bij 't ziekbed had op den ledigen zolder een klok hooren luiden. Maar toen was 't ook uit geweest; de laatste slag klepelde oom de ziel uit het lijf.

Een andermaal had een der freules in half wakenden, half slapenden toestand haren uitlandigen broeder in den tuin zien kuieren; en later kwam 't uit dat hij, op denzelfden dag en uur van dat visioen, aan de Kaap gestorven was. Niet waar, God geeft het zijnen beminden in den slaap. Hadden de schrijfsters der *Brieven over verscheiden onderwerpen* er het werk van Valentijn op nageslagen, zij hadden kunnen aanvoeren dat zoo'n voorbeeld van helderziendheid niet wonderbaarlijker was dan het geval van den gouverneur-generaal Joan Maatsuiker, die in zijn droom duidelijk den gerepatrieerden raad van Indië de Vlaming van Outshoorn op zee zag verdrinken, van den datum en de bijzonderheden van het visioen aanteekening hield en later het bericht ontving dat die gewezen gouverneur van de Molukken ook werkelijk op dien tijd met zijn schip verongelukt was, ter hoogte van de Kaap.

Heel die Geldersche familie was aangeblazen door den geest der voorspelling. De menschen hadden hier een indicator van geluk of ongeluk in hun eigen lichaam. 's Morgens bij 't opstaan een vlek op den nagel beteekende een geschenk. Freu[le] Mietje zou een man meer krijgen dan freule Lo[tje] omdat zij een rimpel meer op haar voorhoofd ha[d]. Daarentegen zou Lotje meer kinderen krijgen d[an] Mietje, omdat zij hare vingergewrichten zoo[veel] beter kon laten knappen. Als het rechter oog jeukte of trilde, dan zou men mogen lachen (ov[er] geluk), maar als 't het linker was, dan schre[ien] (over ongeluk).

Opmerkelijk was hier zeker de overeenkom[st] met het bijgeloof der Javanen, bij welke ook ee[n] omineuse beteekenis werd toegekend aan zeke[re] trillende bewegingen der zenuwen in lippen, wen[k]brauwen of andere deelen van het gelaat. *) Bij [de] Hindoes golden mede dergelijke voorteekenen; reeds in *Çakuntala* vindt men daarvan bij de hoof[d]personen van het epos gewag gemaakt. Eene tre[k]king of trilling aan het rechteroog of den rechte[r]arm was bij mannen een gelukkig teeken; bij vro[u]wen was omgekeerd de linkerkant gelukkig, [de] rechterkant onheilspellend.

Op Java bepaalde het bijgeloof zich niet tot [de] geringe klassen, zoo min als in Nederland. Vo[r]sten en hoofden deden er aan mee, zoo goed a[ls] de schamele *orang tani*, welke zich aan alle zijd[en] door geesten omgeven waande. In oorlogstijd w[as] het bijgeloof meermalen krachtig genoeg om [de] krijgsoperaties te belemmeren. In zijn *Geden[k]schrift van den oorlog op Java* verhaalt kolonel [de] Stuers hoe in 1825 een officier, die eene hulpbend[e] van den soesoehoenan tegen de troepen van Di[po] Negoro aanvoerde, zijne bewegingen gedurende e[en] etmaal staken moest, omdat die dag niet „geluk[]kig" was voor 't oversteken van een rivier. Er w[a]ren ook van die lastige rivieren op Java, waar d[e] overgang slechts op een bepaald punt geoorloof[d] was. Waren de Nederlandsche officieren in de[n] Java-oorlog op de hoogte geweest van het Javaan[]sche vooroordeel en bijgeloof, ze zouden er hun voordeel mee gedaan hebben. Zoo bleek b.v. eers[t] later dat krachtens de godsdienstige overlevering de rivier Bogowonto noch door Dipo Negoro, noch door een anderen prins uit het huis van M[ataram] mocht worden overgetrokken, behalve op een pun[t] genaamd Kadilangoe. De Stuers verhaalt dat d[e] rechteroever van de Bogowonto door de Nederland[]sche troepen geheel was bezet en van de noodig[e] bentengs voorzien, behalve op dit zuidelijkste pun[t]. Later werd deze hiaat aangevuld, en toen kon [de] verschalkte „hoofdmuiter" ook nergens meer ov[er] de Bogowonto heen komen, zelfs al ware de rivie[r] ook van forten en soldaten ontbloot geweest. [De] eenige uitweg, waar de traditie den overtocht ver[]oorloofde, was versperd. (*Slot volgt*).

*) Veth, Java I 327.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Bali in Beeld.

Insulinde, en in het bizonder het eiland Bali, heeft i[n] den laatsten tijd buitengewoon de aandacht getrokke[n] van kunstzinnige Nederlanders, die er mede in aanraking kwamen en die, bevangen door de groote bekoring, welke er zoowel van 't land als van 't volk uitgaat, niet konden nalaten hiervan in woord en beeld te getuigen tegenover hunne landgenooten, wien daardoor een dubbel genot beschoren is: het meegenieten van het exotische schoon, zij 't dan ook alleen in afbeeldingen, maar tevens van de kunst, waarin het weergegeven wordt.

Hoe hebben wij niet onlangs weer genoten van het bezielend woord van Dr. Berlage bij zijne karakteristieke teekeningen en fraaie lichtbeelden van Bali.

Thans is er in de kunstzaal Kleykamp aan den Scheveningschen Weg te 's-Gravenhage een indrukwekkende tentoonstelling van het bewonderenswaardige werk van den Ir. P. A. J. Moojen, een dertigtal schilderijen en evenzoovele teekeningen, Bali betreffende.

Bij de opening, welke Zaterdag 5 dezer te 3 uur n.m. plaats vond, heeft de schilder eenige toelichtingen gegeven in verband met het ontstaan van zijn werk. Op eenvoudige wijze vertelde hij, die uiterlijk, d.w.z. licha-

BESCHIKBAAR.

kennelijk een oer-batavier-type vertoont, in woorden, welke van een fijngevoeligen innerlijken geest getuigden, hoe hij door zijn jarenlangen technischen arbeid voortvloeiende uit den gouvernementsopdracht om de door de aardbeving beschadigde bouwwerken te herstellen, land en volk van Bali in alle bizonderheden heeft leeren kennen en liefhebben, en daardoor in staat was het een en ander op zoo suggestieve wijze weer te geven. Een reuzenarbeid in betrekkelijk zoo korten tijd, dit buitengewoon knappe werk!

Deze tentoonstelling is een belangrijke gebeurtenis voor Indië en voor Nederland beide; zoo iets is hier [1]) nog nimmer gezien, zulk een warme getuigenis van zielsmedevoelen en begrijpen van het Oosten. Geen lid van „Oost en West", geen lezer van „Het Koloniaal Weekblad" moet zich dan ook de gelegenheid laten ontgaan, er mee van te genieten, en dankbaar er een weldadigen indruk voor geheel zijn verdere leven van mee te nemen. Voor hen, die Bali niet kennen, zal 't zien er van een openbaring zijn en bij hen, die er geweest zijn, zal 't tevens allerlei oude herinneringen wakker roepen, zooals 't dit deed bij den heer Van Stenis, oud-resident van Bali, in wien de heer Moojen bij zijn openingswoord met vreugde een hem vroeger altijd welgezind en behulpzaam superieur begroette, wiens tegenwoordigheid hij bizonder op prijs stelde.

De tentoonstelling blijft tot 30 dezer geopend, gedurende de Paaschdagen zal zij echter gesloten zijn.

Voor den Catalogus schreef de bekende Javaansche dichter *R. M. Noto Soeroto* een *Inleiding*, waarvan wij hier een deel weergeven:

„Voor Moojen is schilderen niet alleen: de impressie van kleur en licht in breede toetsen weergeven.

Een zuiver impressionist, een, die de kleur- of vorm-impressie met vluchtigen toets weergeeft, is hij niet; daarvoor is zijn kleur te veel doorwerkt, zijn vormgeving te veel bestudeerd. Hij is niet een vlug en vluchtig werker, integendeel, door stagen arbeid tracht hij zijn doel te bereiken.

Voor Moojen is niet licht en kleur het doel, hoewel hij heel vaak sterk van kleur is, vooral in zijn naturalistisch werk, doch voor hem zijn zij middelen om de karakteristiek van het beeld te verhoogen. Als hij een figuur schildert, wil hij niet zoo zeer een impressie van het model, als wel een karakteristiek daarvan geven.

Hij tracht die karakteristiek te versterken door de kleur of toon van het geheel, of door een typeerenden achtergrond of een straatbeeld.

Zoo moet bij hem waar hij hier een waterdraagster uitbeeldt, dit uitgesproken een Balische zijn.

In zijn teekeningen, die voorstudies zijn, tracht hij door het hoogst sobere materiaal, krijt, en door de grootst mogelijke eenvoud van teekening, de expressie zoo hoog mogelijk op te voeren.

In sterke tegenstelling met den zich concentreerenden passieven „Priester"-beeld is de naar buiten tredende, actieve „Prediker". Dáár een vage, slechts hier en daar sterkere kleurenmengeling en gedachtenbeelding, zich oplossend in het Nirwana, hier een duidelijke vormbeelding, een sterke tonaliteit, overeenstemmend met den klaren blik, den bewusten mond, die den menschen uit de vernieling, uit den dood, de opstanding tot het nieuwe leven predikt. De dreigende vulkaan, de lichte ochtendlucht, de doode boomen en het jonge ontluikende groen, versterken ook hier de symboliek en de expressie. Evenals voor de compositie van „de Prediker" meerdere voorstudies gemaakt zijn, zoo zijn er verschillende als voorarbeid te beschouwen voor „Bali sic transit".

In deze compositie, waarin getracht wordt een karakteristiek te geven van het feudale Bali, dat Bali, dat aan het verdwijnen is, is de vorst het middelpunt. Naast en om hem heen beweegt zich het geheele Balische leven.

Dit centrale dat in de figuur van den vorst in de Balische maatschappij is vastgelegd heeft de schilder getracht ook te doen spreken in de compositie, zoowel in het lijnenbestel, in de kleur, als in de handeling.

De vorst treedt uit zijn paleis *(poeri)*, gevolgd door jongens die zijn sirihstel en pajongs dragen. Vóór hem twee uit het volk, die hem in de traditioneele sembahhouding iets verzoeken. Op het tweede plan, links, de klokketoren *(koekoel)* en rechts de hanenvechtbaan *(wantilan)*.

Achter den klokketoren de waringin, waaronder een namiddag-passar, op den achtergrond de tempel (poera).

Langs de poeri vrouwen, die water halen, en naar den tempel gaan vrouwen en meisjes met offeranden.

In overeenstemming met de in het schilderij gelegde gedachte, „het verdwijnende Bali" is de stemming en het licht, die van den scheidenden dag. Ten slotte nog dit: Bij het beschouwen van Moojen's werken, heeft zich de indruk sterk in mij gevestigd, dat de schilder zijn sujetten psychologisch zeer dicht heeft benaderd. Balinees en Javaan [2]) heeft hij niet alleen geobserveerd als belangwekkende onderwerpen voor zijn artistiek kunnen, maar de schilder heeft zijn menschelijk hart geschonken aan het volk, waaronder hij gearbeid heeft. Dit is voor mij de eenige verklaring van de ontroering, die mij het zien van sommige stukken gaf, waar vooral menschen op voorkomen. Ik ben Moojen dankbaar voor zijn aandeel in het groote en moeilijke werk Oost en West in den geest nader tot elkander te brengen."

[1]) Op Java zijn de meeste dezer stukken tentoongesteld geweest in de mede door den heer Moojen met groote krachtsinspanning opgerichte en instandgehouden kunstkringen o.a. te Batavia, Semarang en Soerabaja. De Indische dagbladpers is vol lof over zijn werk. Zoo schreef H. in de Locomotief van 3 Maart 1923 o.m.:

„Deze tentoonstelling is een verblijdende gebeurtenis voor het Indische kunstleven in het algemeen en thans voor Semarang in het bizonder....

„Hier is eerlijk werk van een eerlijk, gevoelig werker, die van land en volk houdt om land en volk en om hun kunst, om er zijn eigen gave der uitzegging te verdieven, te verrijken en te vervolmaken......

Moojen werkte op Bali; hij zoekt niet, om het zoo eens te zeggen, den mensch onder de Balineezen, — Moojen wil den Balinees aanwijzen onder de menschen. Uit Moojen's werk klinken met innige overtuiging apostolische klanken op. Hier is een schilder, die zich behalve kunstenaar voor zijn kunst, ook geroepene voor een volk weet en dit uitspreekt met alle vuur, alle hartstochtelijke welbespraaktheid, die hij in zich draagt. Een kunstenaar staat hier voor ons, die met dwingend gebaar ons wijst, dat er een plicht bestaat, ook in de kunst, die uit boven het pittoreske, zwaarder is dan het monumentale nog, die tot in al zijn vezelen den kunstenaar bezielen kan en zijn werk maken tot een levend getuigenis, een moedige, schoone prediking, een boodschap, die bestemd is verder te gaan dan van de wanden der tentoonstellingszaal in de grage oogen der bezoekers, doch die met groote stelligheid bedoelt door te dringen in het hart van den ontvankelijke, om daar een beeld te vormen, zoo roerend, zoo eenvoudig, om er medeleven en mededoogen op te wekken voor wat te sterven dreigt.

„Alles, de lijn, de vorm, de verf, het wordt bij Moojen het middel om ons zijn Bali voor oogen te zetten, en wat dit zeggen wil, gevoelt alleen hij, die den welhaast evangelischen ernst van zijn werk verstaat:

„Zie, gindsch op dat wondere eiland leeft een volk, dat een cultuur heeft, zoo schoon, als wij slechts droomen kunnen in de utopia's onzer filosofische boekenplanken; een cultuur, waarin één is, alles wat bij ons twee en veel is; waarin nog niet gescheiden is en vijandig verdeeld naast elkaar, als droevig in onmin levende broeders, godsdienst en wetenschap, kunst en samenleving en al het andere wat bij ons veelheid is, maar hen geestelijke gebondenheid, liefelijk ineenvloeien tot volledig, tot machtig en schoon, wezenlijk leven, zooals God het bedoelde. Zie dat volk — en zie ons. Zie waar en hoe wij daar tegen over staan en bedenk dat wat onze plicht is. Wat kunnen wij, innerlijk verdeelden, hen brengen voor blijder boodschap, nu zij zich weereloos in onze hand bevinden deze menschen, dan de eerbiediging van dit kostelijk bezit, dat zij meer hebben dan wij, waarom wij hen slechts mogen benijden.

„Het schoonste nog is bij Moojen dat hij om zijn bovenomschreven streven, niet vergeet, dat hij schilder is. De schilder in hem is sterker steeds dan de prediker en daardoor wint zijn woord aan kracht. Hoe innig, hoe kleurweldadig is zijn kleiner werk, de dorpskijkjes, die passars, die warongs. Het is alles toch in de eerste plaats echte schilderkunst en dus zonder meer van schoonste werking.

Zoo bezien, doch naar reeds gezegd, evenzeer van een zuiver artistiek standpunt bekeken, is deze tentoonstelling te beschouwen als de merkwaardigste, die de laatste jaren zich voordeed."

[2]) De heer Moojen heeft ook een aantal schilderstukken betreffende de Vorstenlanden van Java, welke hij echter om de éénheid dezer tentoonstelling niet te verbreken, thans achterhield. — Red.

Van Week tot Week.

31 MAART—7 APRIL 1924.

R. A. A. Tjokronagoro. Ontslagen: op verzoek, met ingang van 4 Maart, eervol uit 's Lands dienst, de regent van Koedoes, res. Semarang, Raden Adipati Ario Tjokronagoro, onder dankbetuiging voor de langdurige diensten door hem aan den lande bewezen.

J. F. Hildering. Ontslagen: op verzoek, met ingang van 6 Aug. a.s., eervol uit 's Lands dienst, de resident van Rembang, J. F. Hildering, onder dankbetuiging voor de langdurige diensten door hem aan den Lande bewezen.

Noto Soeroto naar Britsch-Indië? De Ind. pers schrijft nu weder over R. M. Noto Soeroto dat hij waarschijnlijk door het hoofdbestuur van Boedi Oetomo zal worden afgevaardigd naar Britsch-Indië, om aldaar studie te maken van onderwijs, politiek en cultuur.

Reeds eenige weken geleden machtigde de betrokkene ons alle geruchten omtrent zijn persoon tegen te spreken. De heer Noto Soeroto denkt er niet aan om binnenkort ons land te verlaten.

Universiteit te Leiden. Doctoraal examen rechten: de heer R. Soejoedi; taalkundig doctoraal examen Indologische studie: de heer H. G. Heyting; doctoraal examen Ind. recht de heer Mr. E. C. Bruins; candidaats Indisch recht de heeren J. van Diffelen en H. Boomgaard.

Mr. C. W. Margadant †. Te Nizza is den 8en Maart, in den ouderdom van 75 jaar, overleden Mr. Christiaan Willem Margadant, een jurist van bekendheid op het gebied van het Indische recht. Van zijn hand verschenen verschillende werken en bijdragen over de Indische rechtspleging, waarvan de voornaamste zijn: Het Regeeringsreglement van Ned.-Indië in drie deelen, Verklaring van de Ned.-Ind. Strafwetboeken, benevens een groot aantal artikelen over het Mohammedaansch en Inlandsch recht.

Weerloos Indië. Het bestuur van „Indië Weerbaar" wijst in een krachtig gesteld manifest op Nederland's plicht een einde te maken aan Indië's voortdurende weerloosheid, dringt aan op ongewijzigde aanneming van de vlootwet, waarschuwt tegen politieke vertroebeling en roept de verantwoordelijke personen op zich den gemoedstoestand op 1 Augustus 1914 te herinneren.

Het rijstvraagstuk in Ned.-Indië. Te Wageningen heeft 4 dezer de heer J. Sibinga Mulder een lezing gehouden over: Het rijstvraagstuk in Ned.-Indië en de poging het op te lossen door toepassing van mechanischen arbeid.

De verslagen der dagbladen zijn nagenoeg gelijkluidend aan het artikel dat de hr. S. M. eenige maanden geleden voor het Kol. Weekbl. schreef over het Selatdjaran-rijstbedrijf.

Ds. J. A. Th. Krol †. Den 26en Maart overleed te Nice Ds. Krol, die zich een welgevestigden naam verworven heeft als predikant in Indië. Vooral in Menado, vele jaren zijn standplaats, zal men met leedwezen zijn heengaan vernemen.

Natuurwetenschappelijk Congres. Het bestuur der Vereeniging Nederlandsch-Indisch Natuurwetenschappelijk Congres heeft medegedeeld, dat het derde Congres te Buitenzorg zal gehouden worden van 24 tot 28 Sept. a.s.

De beide vorige congressen (Batavia 1919 en Bandoeng 1922) waren op wetenschappelijk gebied een groot succes.

Resident J. H. Doeve. De assistent-resident van Blitar, de heer J. H. Doeve, is benoemd tot resident van Kediri.

Pandhuisdienst-meevaller. Het saldo van den pandhuisdienst over 1923 bedraagt ƒ 6.245.000; de raming was ƒ 3.600.000.

Een bandjir. Een bandjir heeft een deel van den spoorweg tusschen Djokja en Magelang weggeslagen; de schade bedraagt een ton.

Verzoek van Europeesche werknemers. Het bestuur van de Federatie van Europeesche werknemers heeft het voornemen een adres aan de Koningin te zenden met verzoek tot invoering van een assistentenregeling op Java, op welk adres handteekeningen verzameld worden.

L. C. H. Bol †. Een sado heeft den werktuigkundigen ingenieur van de Paketvaart, de heer L. C. H. Bol, aangereden; deze is aan de gevolgen overleden.

Raadsheer Hooggerechtshof. De Ind. Cour. meldt, d... de Regeering heeft geantwoord op een vraag v... den Minister van Koloniën, dat in verband m... de pensionneering van Mr. Klein en het verlof v... Mr. Walkate, de heeren De la Parra en Neytzel d... Wilde, die thans met verlof zijn, herplaatst w... den als raadsheer in het hooggerechtshof.

Assistent vermoord. De cultuurassistent Larssen is ... de onderneming Soengei Poetih onder Serdang v... moord, vermoedelijk door koelies.

Mutaties. Volgens het Bat. Nieuwsbl. komt voor go... verneur van Celebes ernstig in aanmerking de h... W. A. C. Whitlau, resident van West-Sumat... voor gouverneur van de Oostkust van Sumatra ... heer C. van Kempen, resident van Zuid-Oost-B... neo, en voor president van het Hooggerechtsh... Mr. C. de Roon Swaan, lid van dat hof.

Tentoonstelling Topografische Dienst. Ter gelegenh... van het 50-jarig bestaan van den Topografisch... Dienst is door den Legercommandant een tento... stelling geopend; het hoofd van den dienst, lu... nant-kolonel L. F. van Gent, is benoemd tot kolo...

Een nieuw dagblad te Semarang. Naar het Soer. H... meldt is te Semarang een maatschappij gevorm... tot uitgifte van een groot dagblad, dat in April ... verschijnen onder den naam Het Algemeen H... delsblad. Het blad zal gedrukt worden op de dr... kerij Benjamins, die tevens de directie op z... neemt.

Resident Jonquière. In een onderhoud, door den h... Jonquière, den afgetreden resident van Jogja, ... Aneta toegestaan, verklaarde deze dat de Reg... ring hem indertijd inderdaad aangeboden h... lid van Raad van Indië te worden.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS

Staatsbedrijven.

De *Bandoengsche red.* van de *Locomotief* (28 Fe... blz. 2) constateert, dat er in sommige kringen en ... ganen een zekere geneigdheid bestaat om onze sta... bedrijven als een niet eens zoo noodzakelijk kwaad ... beschouwen; in het samenvallen van de vele criti... beschouwingen meenen velen het bestaan te on... kennen van een min of meer stelselmatige bestrijd... van het Indische staatsbedrijf. Inderdaad —schrijft ... — deed de vorm van bepaalde aanvallen soms den... aan een beraamde en georganiseerde poging om het ... dische staatsbedrijf bij het Indische publiek en in ... derlandsche kringen een slechten naam te geven ... ten slotte als overbodig te doen beschouwen. In dit v... band geeft schrijver *o.m.* de volgende cijfers: de vo... naamste staatsbedrijven hadden in 1921 aan ontva... sten 179 millioen, in 1922 167 millioen en in 1923 ru... 174 millioen, terwijl in diezelfde jaren de uitga... daalden van 153 millioen in 1921 tot 113 millioen ... 1923. Het netto-overschot bedroeg in 1921 ruim 22 m... lioen, in 1922 ruim 31 en in 1923 58 millioen gulde... terwijl, rekent men met een normale afschrijving, ... 1923 van een totaal-kapitaal van 449.754.000 gul... een zuivere winst van 50 millioen gulden werd ... maakt. Volgens schr. zou de verzwakking van d... staatsbedrijven een verzwakking van den staat w... het verminderen van de landsinkomsten, het w... nemen van de gelegenheid zich in nieuwe gebieden ... vestigen, het verduisteren van Indië's aanzien in d... vreemde, het elimineeren van de mogelijkheid tot v... krijging van nieuw kapitaal uit den vreemde, dat z... slechts vestigt in een land, waar van staatswege ... wordt gedragen voor die natuurlijke onderdeelen ... overheidsbemoeiing, welke het land ook tot in ... verste gewesten bereisbaar, veilig en welvarend ... ten maken.

Het *Bat. Nwsbl.* (1 en 3 Maart 1e bl. en 8 Maart 2... kan zich niet vereenigen met de cijfers van de „L... Het zou schr. niet verwonderen als bij de ... schijning der begrootings-rekening bij *mijnbedr...* blijkt, dat de onverwachte overwinst op tin en de ... zuiniging het leeuwendeel van de „zuivere verdien... van ƒ 29 millioen hebben opgeleverd. Bij zout zi... verdienste van de „winst" van ƒ 10 millioen voor r... ƒ 3 millioen in de bezuiniging. De inkomsten P. T. ... over 1923 zijn ƒ 6 millioen beneden de raming ge...

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

ven, niettegenstaande de verdubbeling der telegraaf- en de verhooging der posttarieven. Door de bezuiniging zou nog een overschot van ƒ 1.144.000 verkregen zijn, waarbij noch afschrijving, noch het dure Malabar in rekening zijn gebracht. Bij de S.S. komt de „Loc." tot een winst van ruim ƒ 17.300.000, gevende een rendement van 5 %; maar, terwijl de ontvangsten van 82 millioen in 1921 terugliepen tot 71 millioen in 1923, zijn de uitgaven met ruim ƒ 20 millioen verminderd; ook zijn tariefsverhoogingen ingevoerd.

De *Java-Bode* (1 Maart „*Tweeërlei spanning*". S.) concludeert uit de beschouwingen van de „Loc.": De *veroordeelaars*, à tort et à travers, van het staatsbedrijf zullen vragen: welk deel van deze winsten komt ten werkelijken nutte van de nationale gemeenschap, en welk deel gaat er aan pensioenen en dergelijken weg? En het motief van de *voorstanders* van het staatsbedrijf zal zijn: hoeveel werk is hier verricht, pionierswerk, dat later zijn vruchten zal afwerpen, en dat niet in cijfers is uit te drukken? Wij meenen, dat tusschen deze meeningen het voor den Lande heilzame compromis gelegen is. De Staat blijve — met uitzondering van zekere bedrijven, die onder zijn directe competentie behooren — niet te lang geheel of gedeeltelijk op het bedrijf „zitten". De Staat ga vooraan in de ontwikkeling, maar sta, opdat er geen *verstarring* in het bedrijf moge ontstaan, geleidelijk zijn plaats af aan het particuliere initiatief. Een chef, die àlles alleen wil doen, werkt remmend op de ontwikkeling van zijn bedrijf. Hij scheppe echter omstandigheden, die een kans geven aan de ontwikkeling van eene elastische bedrijfsvoering en pare aan de bron een ruim winstje, dat onbezwaard ten goede der gemeenschap komt. Van eene stelselmatige bestrijding van het staatsbedrijf als zoodanig moeten wij niets hebben. Wel van een staatsbedrijf, dat zich bewust blijft van zijn zeer speciale conjunctuur, en daarmee rekening houdt in het algemeen belang eener elastische productie.

De Doodstraf. Inlandsche Beweging in den Preanger.

In 1922 was de schuld van de Inl. vrouw Tji Anah aan moord op een cultuuremployé, wettig en overtuigend bewezen. De Raad van Justitie eischte herbehandeling, omdat de acte van verwijzing op zulk een wijze was geformuleerd, dat daaruit niet met zekerheid viel op te maken wat aan beklaagde eigenlijk was ten laste gelegd: *uitlokking, medeplichtigheid* of *daderschap*. In 1924 nam de Landraad aan, dat hier schuld *niet* wettig en overtuigend bewezen was. De doodstraf werd, dank zij eene bloote formaliteit, in vrijspraak omgezet......!

In de *Java-Bode* (3 Maart LN) bespreekt de hoofdred., de heer *De Vries*, een der „vele belangrijke zijden", welke deze zaak heeft: *Of, gezien ook dit proces, de doodstraf in ons wetboek gehandhaafd mag worden.* Uitvoerig betoogt hij, dat het niet raadzaam en moraliter te verdedigen is, om de eenige werkelijk onherstelbare straf op te leggen in een land, waar de onbetrouwbaarheid der getuigen bijna spreekwoordelijk is geworden. In 1916 werd een door duizenden geteekend monsterrekest aan H. M. de Koningin gezonden, waarin verzocht werd de doodstraf *in Indië* af te schaffen. Tot de promotors van deze actie behoorden o.m. de eenmalige procureur-generaal Mr. G. André de la Porte, Mr. H. Hijmans, Mr. J. C. Kielstra, Mr. A. Neytzell de Wilde, Mr. R. Beguin, Mr. A. G. Rogge en tal van andere vooraanstaande ingezetenen en juristen. Al deze juristen waren eenparig van oordeel, dat de doodstraf in geenen deele afschrikwekkend werkt en dat het met haar vermeende „onmisbaarheid" maar zoo-zoo gesteld is. De vrees om verbannen te worden naar onbekende streken — aldus de heer D. V. — leeft in den Inlander sterker dan de vrees voor den dood. Door verbanning naar een eiland, dat onder strenge bewaking staat, wordt de maatschappij van misdadige individuen ontlast en een straf ingesteld, die zwaarder van te merken valt dan de doodstraf. Zoo er dus sprake is van afschrikwekkende werking, dan vinden de voorstanders van de doodstraf in de levenslange gevangenisstraf een beter middel, dat het voordeel heeft van dwalingen, zij het niet geheel, dan toch ten deele goed te kunnen maken.

De *Bandoengsche red.* van de *Locomotief* (5 Maart 18) geeft een verslag van de symptonen van de algemeene Inlandsche belangstelling voor de *Tji-Anah-zaak*, o.a. van een groote Inlandsche vergadering te Bandoeng, waarop ook de *Tangerangsche affaire* besproken werd. Het ietwat uitvoerig verslag — aldus Schr. — is gewettigd in de eerste plaats omdat deze bodlottige rechtszaak bijna twee jaar lang de gemoederen van breede kringen in de stad en op het platteland van den Preanger heeft beziggehouden. Welk oordeel men velle over de werking van het recht in deze zaak, het feit blijft, dat hier een vrouw tot den dood aan de galg werd veroordeeld en dat dezelfde rechtbank haar anderhalf jaar later volkomen vrijspreekt. Zulk een feit, vooral als het een vrouw betreft en met name als daar dan het huishoudster-motief in is verweven, trekt in ieder land de aandacht. Wie de publieke belangstelling voor rechtszaken, waar vrouwen bij betrokken zijn, in Europeesche landen kent, zal zich nauwelijks verwonderen over de agitatie in den Preanger en zelfs daar buiten over deze voor de Inlandsche samenleving spannende *cause célèbre*. Doch daarnevens scheen een vermelding nuttig omdat de rechtszaak gebruikt is door linksche Inlandsche groepen. Deze vergadering was belegd door twee Inl. politieke bonden en door vier Inl. vakvereenigingen. Men kan, alweer, zijn eigen oordeel hebben over het gebruiken van een rechtszaak als strijdmiddel voor nationalistische actie en men kan het laken dat hier zoo rechtstreeks en bewust is ingewerkt op het sentiment van het eenvoudige volk. Men heeft echter met de werkelijkheid te rekenen. Men heeft, in Europeeschen vooruitstrevenden zin, geklaagd dat de Inlandsche beweging tot een zekeren stilstand zou zijn gekomen en daarbij gewezen op de inactiviteit van Boedi Oetomo, etc. Wie vergaderingen als deze volgen, weten dat die stilstand slechts schijnbaar is. Het aspect van de Inlandsche beweging is veranderd. Dit is het tegenwoordig aspect van de werkelijke Inlandsche volksbeweging. Haar middelen en haar richting zijn anders dan men in Westersch-georiënteerde kringen wel zou wenschen. Haar streven is, helaas, niet constitutioneel en niet op het parlementaire gericht. Doch haar beteekenis is daar niet minder om.

Ned. Indië - het Khalifaat - Britsch Indië.

K. bespreekt in de *Java-Bode* (6 Maart) „*de afschaffing van het Khalifaat*" en hare gevolgen voor het Islamisme. Naar hij verneemt zullen binnenkort bijeenkomsten worden gehouden, zoowel door de Arabische gemeenten als door de Mohammedaansche vereenigingen in Ned.-Indië, met het doel te bepalen, welk standpunt er ingenomen zal worden ten opzichte van deze beslissing van het zoo opgehemelde Turksche Rijk, eenmaal „de kampioen" van den Islam.

Volgens de *Deli Crt.* (7 Maart) was voor de geheele wereld het Khalifaat, meer nog dan het sultanaat of dan Turkije zelf, het geestelijk en godsdienstig symbool, waarom de Islam zich verzamelde. Was de afzetting van den sultan al een slag, de afschaffing van het Khalifaat is voor de Mohammedaansche wereld een veel ernstiger gebeuren. Men zal overal zijn houding jegens deze heiligschennis moeten bepalen en in fanatiek-Mohammedaansche landen kan dit ruw ingrijpen van Angora een schok toebrengen aan de Mohammedaansche eenheid. *Voor Ned.-Indië* waarschijnlijk niet en voor Java zeker niet: Want het verband met het Khalifaat was hier niet belangrijk, veel minder b.v. dan in Br.-Indië, waar destijds reeds de houding van Engeland tegenover het Khalifaat een ernstig conflict deed vreezen. Toch blijft het ook voor ons — aldus de heer *Van der Laan* — een belangwekkend feit, waarvan we de ontwikkeling met ernst dienen te volgen.

In het *Soer. Hbl.* (20 Febr. 3e bl. „*Islamietische actie*") lezen wij, dat de militaire en politieke successen der Turken ook in Indië in islamietische kringen diepen indruk hebben gemaakt; het ontzag voor het Westen is er door verminderd en de eerbied voor de Turken er omgekeerd evenredig door verhoogd. Agitators hebben van deze beweging een dankbaar gebruik gemaakt voor het aankweeken van anti-Nederlandsche sentimenten. Het blad meldt dat ter Sumatra's Westkust in het geheim inzamelingen gehouden worden voor een z.g. *Angora-fonds*, waarvoor vooral een Klingalees veel propaganda maakt. Het heet te zijn geld bij elkaar te brengen voor een groote, sterke eensgezinde vereeniging, die te Angora haar middelpunt heeft en die zich voorbereidt voor den prang-sabil. Niet alleen tot Ned.-Indië bepaalt zich deze actie; ook Eng.-Indië wordt bewerkt en men denkt daar goede financieele resultaten te hebben. Schr. wijst er op, dat ook bij de communistische relletjes in Sum. Westkust, de leiders Klingaleezen waren en dat deze Klingaleezen een levendig verkeer met Voor-Indië onderhouden.

„*Shanti Nikatan*" is de naam van het door geheel Britsch-Indië en ook daarbuiten bekende, door *Rabindranath Tagore* bij Bolpur, even buiten Calcutta, opgerichte opvoedings- tevens onderwijsinstituut. In die tuinstad ontvangen de leerlingen hun opleiding, om het kort te zeggen, in nationalen en socialen geest. Naar de *Locomotief* (van 23 Febr.) kan mededeelen, is

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

thans in vooraanstaande-intellectueele inheemsche kringen een strooming ontstaan om op Java een Indische Shanti Nikatan te stichten, geheel op Britsch-Indisch voorbeeld. Tot promotors behooren in de eerste plaats dr. Radjiman en de bekende dichter Noto Soeroto, terwijl ook enkele leden van de Theosofische Vereeniging zich bij hen hebben gevoegd. Omtrent de plannen kan verder medegedeeld worden, dat het in de bedoeling ligt om een groot internaat te stichten met annex een lager en een middelbaar onderwijsinrichting. Men denkt voor het geheele complex drie ton noodig te hebben, waarvan al dadelijk *f* 60.000 bijeen werd gebracht, terwijl in de omgeving van Batavia de beschikking werd verkregen over een zeven bouws groot terrein.

Het *Bat. Nwsbl.* (1 Maart) meldt, dat *Tagore* het voornemen heeft opgevat om na zijn reis door China, tegen het einde van dit jaar, een bezoek te brengen aan Java en Bali.

Op het laatste congres van *Boedi Oetomo* werd het voorstel aangenomen om een drietal vertegenwoordigers — door het hoofdbestuur aan te wijzen — naar Britsch-Indië te zenden, alwaar zij een studie zouden maken van *het onderwijs, de politiek en de cultuur.* De drie daarvoor aangezochte personen hebben voor deze opdracht bedankt.

Het uitsterven van dieren op Sumatra en Java.

Soemirat houdt in de *Deli Crt.* van 23 Febr. een „pleitrede voor de dieren”. Vele dieren *op Sumatra* zijn met het oerwoud verdwenen. De juichende siamang, de groote neushoornvogel, de vliegende kat en het nachtaapje hebben zich van het bedrijf der menschen teruggetrokken. De reusachtige mawas, de eenige menschaap op Sumatra en Borneo, trekt zich steeds meer en meer terug; de olifant wordt *zinneloos* uitgeroeid; de rhinoceros zal na eenige tientallen jaren tot het verleden behooren; de herten worden zonder genade tezamen geknald; de kantjil in strikken weggevangen. De wijze natuur heeft den tijger geschapen er voor te zorgen, dat aan de vermeerdering van het wilde zwijn paal en perk wordt gesteld; wij gebruiken gif, slagijzer en deurval. Voor den olifant, den rhino, den tapir, den banteng en vooral voor de eenigste antilope, de wilde geit, wordt het tijd dat het Gouvernement zeer groote *reservaten* bestemt en deze door Europeesche beambten laat bewaken. Ook moeten *jachtwetten* ingesteld worden.

In dit verband wijzen wij op de memorie van overgave van den toenmaligen resident van Benkoelen, den heer Westenenk, waarin over de dieren in Zuid-Sumatra geschreven werd. Volgens de *Deli Crt.* van 1 Maart 5e bl. is het voorkomen op Sumatra van vele diersoorten nog niet vastgelegd.

Uit het artikel *„Pangandaran”* van de *Locomotief* van 2 Febr. blz. 28 blijkt, dat aan de Zuidkust van de Preanger *op Java* reeds een dierenpark bestaat. Een bepaald nut heeft dit park momenteel niet. De *banteng op Java* is thans door *wettelijke bepalingen* voldoende beschermd. In de Preanger en Oostelijk-Java is het aantal bantengs (stieren en koeien) toenemend; van uitsterven is geen sprake. Voor dit park zou echter een zuiver banteng-ras bewaard kunnen blijven. Men hoopt door schenking ander groot wild te verkrijgen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Het optreden van de Indische Marechaussees.

De medewerker van de „Perniagaän” deelt in het nummer van 12 November 1923 aan zijne lezers mede, dat men, naar zijne meening, niet te spoedig den lof moet uitbazuinen van het werk der marechaussees op Java, doch dat men evenmin moet verklaren, dat de veldpolitie op dat eiland geen nut heeft.

Men is over het algemeen erkentelijk voor het feit, dat die politiemacht in staat is het slechte volk, dat zoo dikwijls de kampongs onveilig maakt, uit den weg te ruimen, doch men moet bij het uitspreken van dat gunstige oordeel niet vergeten, dat aan die prijzenswaardige dapperheid der marechaussees vastzit het laakbare misbruik, dat door hen van de gegeven macht wordt gemaakt.

Het verkregen gunstige resultaat is meer een gevolg van het toepassen van ruw geweld dan van een tactvol beleid, welk feit den schrijver nieuwsgierig maakt naar het antwoord op de vraag, waarom men uit de op militairen voet ingerichte veldpolitie geene leerkrachten tracht te trekken voor de gewone Inlandsche politie, ten einde deze de wijze bij te brengen waarop hetzelfde doel kan worden bereikt.

Zoowel de Inlanders als Chineezen, die in de omstreken van de groote steden en in de binnenland[en] wonen, zijn bang voor de marechaussees.

Dat zijn niet alleen de slechte elementen, die w[at] op hun kerfstok hebben, doch ook de vreedzame bu[r]gers.

De vrees, die bij de bevolking voor tijgers best[aat] is niet zoozeer angst voor de scherpe nagels en tand[en] van het dier, maar wel voor het van de natuur me[e]gekregen wreedaardig karakter van het beest, dat all[es] wat van zijne gading is wil verslinden.

En zoo zijn het niet de geweren en sabels van [de] marechaussees waarvoor men bevreesd is, doch w[el] het wreede innerlijk karakter, dat de personen ind[i]vidueel bezielt en die zoo dikwijls, op louter gegev[ens] van spionnen, zulk eene eigenaardige wijze van ond[er]zoek der slachtoffers er op na houden, dat deze, o[n]wetend als zij zijn, zich uitsloven in het maken v[an] verzinsels.

Wanneer b.v. de marechaussee, afgaande op spi[onnen]berichten, onderzoek instelt naar verborgen wape[ns] die er niet zijn en toch wil hebben dat ze er wel zi[jn] dan zoekt of koopt de persoon in kwestie met d[e] meesten spoed zulk een wapen, bij wien ook, om [de] politie maar tevreden te stellen en zoodoende te tra[ch]ten uit de ongelegenheid te geraken.

In het Soerabayasch Handelsblad is destijds het b[e]richt opgenomen, dat de maraudeur Seman door [de] marechaussees was gevat en daarna wegens ver[zet] tegen de politie was doodgeschoten.

Deze voorstelling van zaken is evenwel niet geh[eel] juist.

Volgens den schrijver heeft deze aangelegenheid zi[ch] als volgt toegedragen.

Het is de gewoonte van de marechaussees om, wa[n]neer zij een misdadiger, die gezocht wordt, niet ku[n]nen vinden, alsdan een familielid van dezen zoo la[ng] in gijzeling te houden totdat de familie hem uitleve[rt].

En zoo trof het lot ook den vader van Seman.

Seman werd daarna op een vroegen morgen, terw[ijl] hij in een optrekje op de sawah sliep, verrast en g[af] zich, ziende dat hij zich niet tegen de marechauss[ee]patrouille kon verzetten, zonder verzet aan deze ov[er].

Hij werd medegenomen naar eene plaats, waar [de] patrouille 's avonds een klein feest hield uit vreug[de] over het behaalde succes.

Den volgenden morgen deed het bericht de ron[de] dat Seman was doodgeschoten, omdat hij zich teg[en] de politie had verzet.

Hoe dit laatste zich heeft toegedragen is niet bek[end].

De schrijver maakt van deze feiten opzettelijk me[l]ding, om aan de lezers de gelegenheid te geven de da[p]perheid der marechaussees naar waarde te meten [en] tevens de tekortkomingen vast te stellen.

De lezers moeten toch weten, of die dapperh[eid] voortspruit uit het intellect, uit wijsheid, dan wel [uit] goede trouw.

Wil men zulk werk als dappere daden beschouw[en] en vereeren, het zij zoo, zegt de schrijver, doch d[an] toch onder de voorwaarde, dat daarbij de tekortkom[in]gen niet worden vergeten.

Over dezelfde bevoegdheden beschikkende als [de] marechaussees, zou men het opruimingswerk ook w[el] aan de eigen Inlandsche politie kunnen toevertrouw[en].

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De bestaande regeling met betrekking tot het rechterlijk huisonderzoek in Ned.-Indië.

II (Slot).

Zoo bepaalt art. 429 van het Strafboek, dat op [de] daarin genoemde overtredingen straffen zijn gest[eld] van ten hoogste 1 jaar en 4 maanden gevangenisst[raf] of eene geldboete van ten hoogste *f* 300.—, welke stra[f]fen ook van toepassing zijn op eene ten onrechte [ge]dane beslaglegging op boeken en schriftelijke besch[ei]den.

Als voorbeelden van strafbare machtsoverschrijdi[ng] haalt de schrijver de navolgende aan.

Vermoedende dat clandestiene opium in eene w[o]ning aanwezig moet zijn, heeft een gerechtelijk h[uis]onderzoek plaats gehad, doch er is niets gevonde[n].

De betrokken ambtenaar blijft in zijne meening [vol]harden dat er toch clandestiene opium in de wo[ning] aanwezig is en laat den eigenaar bij zich komen, d[ie] als hij geen aanwijzingen kan geven, omdat er g[een] opium in huis is, wordt bedreigd met handtaste[lijke] belangstelling of lichamelijke kastijding.

Zulk eene machtsoverschrijding is even duidelijk [bij] een gerechtelijk huisonderzoek bij Europeanen of Chineezen, die daarmede zijn gelijk gesteld, zonder d[...]

zij van eene legale toestemming van den betrokken Raad van Justitie zijn voorzien.

Groot is het aantal wetten, verordeningen en voorschriften, waarin de bevoegdheden van politie en justitie inzake het gerechtelijk huisonderzoek in Ned.-Indië zijn omschreven.

En al heeft dit nu niet altijd op de duidelijkste wijze plaats, toch weet iedereen en dus ook de politie zeer goed, dat zij niet willekeurig mag optreden en dat zij de redenen van elk huisonderzoek bekend moet stellen.

Doch omdat de Regeering of wetgever met opzet verschil maakt tusschen de verschillende volksgroepen en in verband daarmede verschillende bepalingen ten aanzien van het gerechtelijk huisonderzoek in het leven heeft geroepen, kunnen de overheerschte volksgroepen het oog niet sluiten voor het misbruik dat de politie en justitie in Ned.-Indië zoo dikwijls van de gegeven uitgebreide macht maakt.

Als de grootheidsduivel de dienaren der wet maar eenigszins te pakken heeft, kunnen deze, zoodra het hun behaagt, een huisonderzoek instellen en kan, bij wijze van spreken, een boomblad op den openbaren weg, als verpakking van clandestiene opium, daartoe aanleiding geven.

Ziet de politie iemand een paket in het huis van een ander brengen, kan zij, als zij daartoe neiging heeft en verdenking koestert, eveneens een gerechtelijk onderzoek instellen en daarna in het proces-verbaal constateeren, dat dat onderzoek geschiedde op grond van verkregen inlichtingen van spionnen.

Tegenwoordig is de hoofdplaats Batavia eene moderne stad, waarvan vele ingezetenen nauwelijks weten hoevele goed gekleede gure persoonlijkheden daarin rondloopen en die door het publiek worden genoemd „boesya darat" of landkrokodillen.

Twee Chineezen, keurig als heeren gekleed, werden onlangs door de Bataviaasche recherche aangetroffen en hadden een tasch bij zich, waarin eenige monsters touwwerk was geborgen, welke naar Bandoeng moesten worden gebracht.

De recherche, vermoedende dat in die tasch clandestiene opium aanwezig was, eischte ambtshalve onderzoek, doch zij vond niets dan het touwwerk, terwijl tevens bleek dat beide personen handelaren waren in touwwerk.

De schrijver zou niet gaarne verklaren dat deze beide Chineezen zonder schuld waren en dat zelfs gezegde personen zich nooit aan onregelmatige handelingen schuldig maken.

Dit laatste geldt zoowel Chineezen, Westerlingen, Arabieren als Inlanders en als de politie ten aanzien van hen van haar recht gebruik maakt en optreedt, zooals zij tegen de boven vermelde Chineezen deed, dan doet zij, als zij geen onderscheid maakt tusschen rijk en arm, feitelijk niets meer dan haar plicht.

En, wanneer daarbij de vrijheid van persoon en woning niet wordt aangetast, dan kan dat zeer goed.

Het ligt niet in de bedoeling van den schrijver de zware politietaak tegen te werken.

Wanneer zij gegronde vermoedens van misdrijf of overtreding heeft, mag men gerust honderdmaal per dag gerechtelijke huiszoekingen instellen.

Hetgeen hij vraagt is dat deze niet worden gedaan op willekeurige gissingen.

Literatuur-Overzicht.

Koloniale Studiën.

De Februari-aflevering van „Koloniale Studiën" opent met een artikel van den heer A. F. Verhoeff over de inrichting der Indische begrooting, waarin de meest opvallende technische gebreken van dit Staatsstuk worden besproken en wordt aangegeven op welke wijze verbetering moet worden bereikt. In aansluiting bij hetgeen in den loop der jaren in den Volksraad en de volksvertegenwoordiging omtrent dit onderwerp is opgemerkt, betoogt de schrijver, dat de groote leemten in de tegenwoordige begrootingsinrichting daarin bestaan, dat geen verband bestaat tusschen de op commercieele leest geschoeide administratie van tal van bedrijven in de begrooting; dat de begrooting nauwelijks gelegenheid biedt de toeneming van, of intering op het Staatsvermogen vast te stellen en dat lang niet voldoende duidelijk aangegeven wordt, welke uitgaven het Land zich in werkelijkheid voor de verschillende onderdeelen van overheidszorg getroost.

Onder den titel „Indisch universitair onderwijs in den bezuinigingstijd" geeft dr. B. Schrieke een zeer gedocumenteerde verhandeling over de eischen, waaraan het hooger onderwijs in Indië moet voldoen en ziet in het bijzonder de organisatie van het komend juridisch hooger onderwijs onder d oogen. Schrijver eischt voor het Indisch hooger onderwijs een volledige aanpassing aan de behoeften van de maatschappij in haar huidige ontwikkelingsphase. Daardoor zal dit onderwijs anders moeten worden ingericht dan op de Nederlandsche universiteiten, maar in geenen deele daaraan inferieur mogen zijn. Zeker mag naar het oordeel van den schrijver het doel niet zijn een kleiner of grooter aantal studenten voor eenige betrekkingen klaar te maken, doch moet ook bij het Indisch juridische hoogere onderwijs de wensch voorop staan, der academische jeugd een goede lichamelijke, mereele en intellectueele vorming te schenken.

Mr. Dr. Westra toont zich in een kort artikel over „De wettige grondslagen der Indische provincie" zeer weinig enthousiast over hetgeen daaromtrent in de artikelen 67a en b, 68a, b en c van het regeeringsreglement is vastgelegd.

Verder brengt deze aflevering van de hand van dr. J. Kuijper, onder den titel „vijf jaren decentralisatie in een kleine gemeente" een uit de practijk opgebouwde critiek op de toepassing van het decentralisatiebesluit op kleine Indische steden. Als voorbeeld — want het gaat hier om de ontleding van toestanden en feiten, die in weinig wisselende vormen in alle kleinere hoofdplaatsen kunnen en moeten bestaan en voorkomen — dient de gemeente Pasoeroean. Naar het oordeel van den schrijver werd bij de vorming van de kleine gemeenten te ver gegaan en zijn gemeenten gevormd, waar de voorwaarden voor een nuttige functie van locaal te vormen besturen niet bestaan.

De gebruikelijke rubrieken persoverzicht, financieel-economische kroniek en boekbespreking besluiten de aflevering. In deze laatste rubrieken trekt een artikel van Th. L. over den termijnhandel op Java de aandacht.

Zendingsperiodieken.

De Macedoniër, Maart '24. Taalstudie en Nederlandsch Bijbelgenootschap (slot), door D. K. Wielenga. — Javaansche „predikanten" of „hulppredikers", door Indicus.

Het Zendingsblad, Maart '24. Javaansche predikanten in zendingsdienst, door W. B. — Een Soembaneesche kampong (met ill.).

De Java-Post, 22 Febr. '24. Benoeming van Pastoor A. P. Fr. van Velsen tot Apostolisch Vicaris van Batavia (met portret).

Een Vaste Burg is onze God! Maart '24. Iets over de Batoe-eilanden en hunne bewoners. — De Luthersche Zending op de Batoe-eilanden.

Alle den Volcke, Maart '24. Toradja'sche verhalen, door Belksma.

De Katholieke Missiën, Maart '24. Over de Dajaks, door Pr. Jucundus. — Heidensch Flores, door G. v. V.

De Timor-Bode, Febr. '24. Het huwelijk met den duivel. Roteneesch verhaal, door F. H. van de Wetering.

Nederl. Zendingsblad. Maart '24. Suriname. Een Britsch-Indische emigrant (Dwala Persad). — De bezetting van het zendingsterrein in Midden-Celebes, door Dr. A. C. Kruyt.

Mededeelingen Tijdschrift voor Zendingswetenschap. Deel 68, 1e Stuk. In Memoriam Dr. J. W. Gunning, door Prof. Dr. H. M. van Nes. — Van Heiden tot Christen, door Dr. A. C. Kruyt. — Kulturpropaganda und Reich Gottes, von Prof. Dr. J. Richter. — Wat de Philippijnen aan Ned.-Indië leeren, door Mr. J. M. J. Schipper. (Beschouwing naar aanleiding van het werk van Dr. G. J. Nieuwenhuis: Opvoeding tot autonomie). — Wesen und Bedeutung der Missionswissenschaft von Dr. F. F. Merkel. — Uit de Maleisch-Javaansch-Soendaneesche pers. — Literatuuraankondiging.

Annalen Missiehuis Tilburg. April '24. Verkenningstocht langs de Digoel (Ned. Nieuw Guiné), door Pr. P. Vertenten. Met afbeeldingen van Papoeatypen.

Djawa.

Inhoud van jaarg. 3, No. 4 (Dec. '23). Javaansche poesaka, door S. Kalff. — Javaansche architectuur, door ir. H. Maclaine Pont. (5. Levende vormen der Javaansche architectuurtraditie. 6. Het permanente in den tijdelijken bouwtrant). Met platen. — Een Indische Machiavelli, door Dr. F. D. K. Bosch. (Bespreking van Kautilya's Arthaçastra, translated by Dr. R. Shamasastry). — Volkslegende, door S. Puhari. — Ziekten en kwalen in de desa, door J. Kats (vervolg). — Een wajang topeng, door Dr. H. Kraemer. Met platen. — Uit de Javaansche cultuurbeweging. — Persoverzicht. — Boekbespreking. (Mudra's op Bali. — Het Javaansche tooneel, door J. Kats. — Het

oude Java en zijn kunst, door Prof. Dr. N. J. Krom). — Proeve eener opgave van boeken en tijdschriftartikelen in hoofdzaak betreffende taal, land en volk van Java, over 1922.

West-Indië. Landbouwkundig tijdschrift.

No. 1 van den 9en jaarg. bestaat uitsluitend uit bijdragen over de cultuur enz. van sinaasappelen, nagenoeg uitsluitend geschreven door Dr. G. Stahel. Achtereenvolgens worden behandeld: De sinaasappelencultuur in Suriname. — Wenken voor de sinaasappelencultuur. — Sterke uitbreiding der sinaasappelencultuur in Zuid-Afrika. — Het moderne pakhuis voor sinaasappelen. — Onderzoekingen omtrent de slechte resultaten verkregen met van Zuid-Afrika naar Londen verzonden sinaasappelen. — Het geel kleuren van groene of halfgroene sinaasappelen door ethyleen-gas. — Proeven met het oranje kleuren van onze Surinaamsche sinaasappelen. — Gunstige beoordeeling van Surinaamsche Kingmandarijnen in Nederland. — De kostprijs der sinaasappel in Californië.

Natuurkundig Tijdschr. voor Ned.-Indië.

Inhoud van deel 83, afl. 3. Over de plaatsbepaling van epicentra van aardbevingen, door Dr. S. W. Visser. — Uitkomsten van aardmagnetische waarnemingen te Batavia en Buitenzorg verricht gedurende de jaren 1919 t/m. 1922. — Mededeeling van ir. N. J. M. Taverne over „Vulkaanbewaking". — De vulkaan van het eiland Makjan, door Dr. G. L. L. Kemmerling. — De Piek van Ternate, door Dr. G. L. L. Kemmerling. — Kort overzicht van het weer in Ned.-Indië gedurende 1923.

Indisch Militair Tijdschrift.

Jaarg. 1924, No. 2. De veldtocht in Zevenbergen, door H. G. — Ontmoetingsgevechten, door K. — Beschouwingen naar aanleiding van het artikel „Het aandeel der luchtstrijdkrachten in de verdediging van Ned.-Indië", door H. Behrens. — Naschrift, door G. J. Berenschot. — Het nieuwe V. S. I. deel I, door L. J. J. M. Tabbers. — De Nederlandsche gedachte en de Islam, door C. Marcus. — Tactische oefeningen, door F. T. — Nadere mededeelingen betreffende het huldeblijk aan H. M. de Koningin. — Inhoud en overzicht van tijdschriften.

De Indische Mercuur.

No. 14. Italië ons ten voorbeeld? door L. Koch (vervolg: Resultaten in Italië met het kabelsysteem bereikt). — Handelsbeweging van suiker in de verschillende landen der wereld in het jaar 1923, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs (vervolg). — Het proefstation voor suikerriet in Britsch-Guyana, door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Plantersvereeniging „Semarang-Kedoe". — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft recente literatuur over economische onderwerpen, arbeidsvraagstukken, nijverheid, delfstoffen, diversen.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

8e Jaarg. afl. 1. Het zieleleven der Indonesiërs, door N. — Het vijftigjarig jubileum van den heer W. H. J. Oderwald, directeur der Stoomvaart Maatschappij „Nederland". Met portret. — De koloniën in penseel. I. De terugkeer van de eerste „Oostindievaarders" in 1597, door v. d. M. Met platen. — De topografische Dienst in Ned.-Indië. — Gaat de Papandajan werken? door R. Met ill.

Bijblad: Geïllustreerde beschrijving der N.V. Constructie-werkplaatsen voorheen Du Croo en Brauns te Amsterdam.

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw.

Inhoud der April-afl. Een bouwfragment uit Centraal-Indië, met bijschrift van W. O. J. Nieuwenkamp. — Manggrove, door J. J. Paerels (beschrijving van deze looistof-leverende planten). Met ill. — Over gongs en angkloengs, door Jaap Kool. Met ill. — Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie, door J. G. Doorman. — Boekbespreking: Met de camera door Ned.-Indië, door E. W. Viruly, besproken door W. O. J. — Dr. F. de Haan: Oud-Batavia. Platenalbum, besproken door N. J. K(rom).

De Mijn-Ingenieur.

Het Maart-Nr. bevat het portret van Mas Ranoe Atmodjo, mantri bij het Mijnwezen, met bijzonderheden over zijn tragischen dood. Mas Ranoe werd nl. den 24en Jan. j.l. op het eiland Boeton in tegenwoordigheid o.a. van ir. Benschop Koolhoven door een krokodil gegrepen en door het ondier verslonden. De schrijver brengt warme hulde aan de nagedachtenis van dezen gezienen en bekwamen beambte.

Verder bevat dit Nr. o.a.: Het spoelend grondverzet van Banka, door W. G. J. Geursen. — Reorganisatie-

problemen, door W. F. F. Oppenoorth. — Als afzonderlijk bijvoegsel het kort verslag der verrichtingen van het Mijnwezen over het 3e kwartaal 1923.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 34. Door Siantars theelanden, door J. J. van der Laan. — Het vraagstuk der immunisatie van planten, door Dr. Kempski. — De theefabriek Pagilaran. — Groenbemesters. — Radio-draadlooze telefonie (vervolg). — De Inlandsche cultuur van mais op tegalans in West-Java (afd. Krawang), door Soetan Sanif. — De dierenwereld uit des planters naaste omgeving, door E. Dahler (vervolg). — De wilde Indische honingbij (Apis dorsata), door R. A. M. — Overzicht van de productenmarkt.

De Tropische Natuur.

Jaarg. 13, afl. 3. Van een cosmopolitischen dagvlinder (Pyrameïs [Vanessa] cardui L.), door S. Leefmans. Met ill. — Onze bloedvlek-orchideeën, door A. Bouman-Houtman. Met ill. — Een tropische wilg, door J. G. Beumée. Met ill.

Mededeelingen van het Koffiebessenboeboek-Fonds.

Inhoud van No. 9. Over den stand van den import der parasieten van den koffiebessenboeboek uit Uganda, door S. Leefmans. — Proeven ter bestrijding van den koffiebessenboeboek met twee chemische middelen, door K. Friederichs. — Proeven over de bruikbaarheid van enkele insectiden bij de bestrijding van den bessenboeboek, door J. Gandrup. — Eenige gegevens over het ontsmetten van koffiezaad, door J. Gandrup. — Verzonden circulaires en nieuwe literatuur.

Eigen Haard.

Het Nr. van 29 Maart is geheel gewijd aan het eeuwfeest van de Nederlandsche Handel-Maatschappij. Tal van portretten en afbeeldingen verluchten den tekst; vooral interessant zijn de reproducties van spotprenten, ontleend aan oude jaargangen van de Spectator. Prof. Treub, H. W. A. Deterding, H. Cremer, H. Colijn en Ch. G. J. van der Mandere leverden bijdragen; laatstgenoemde beschrijft uitvoerig „Een belangrijke periode van koloniale politiek".

Ned. Indisch Rubber- en Theetijdschrift.

9e Jaarg. No. 3 (15 Febr. '24). Plantersvereeniging Semarang—Kedoe. — Enkele belangrijke vraagstukken betreffende de rubbercultuur, door G. F. van der Meulen. — De Java-Rubberplantersbond. — De vooruitzichten van de rubbermarkt. — Theecultuur. Plantengroei en bodem (vervolg). — Het beheer van een theeonderneming (vervolg). — Een boek over koffie (All about coffee, by W. Ukers).

* * *

Het adatstrafrecht in den Nederlandsch-Indischen Archipel. Bijdrage tot de kennis der strafrechtelijke begrippen en gewoonten der inheemsche bevolking in Ned.-Indië, door Mr. I. Cassutto. (Semarang, G. C. T. van Dorp en Co.).

Het schrift en het boekwezen der Bataks op het eiland Sumatra, door Prof. Dr. R. Stübe. Met afbeeldingen. (Uitgever Nitor, Utrecht).

De Poenale Sanctie, door W. Middendorp. (Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en Zoon).

Terugblik op mijn levensweg (1840—1924), door S. Coolsma, oud-Zendeling. Met portret. (Rotterdam, J. M. Bredée's Boekh. en Uitg. Mij.).

Professor J. F. Niermeyer †, door K. Braak. (Tijdschrift voor het Onderwijs in de Aardrijkskunde, Afl. 4).

Water en waterzuivering in Nederlandsch-Indië (naar een voordracht, gehouden voor de Vereeniging voor Waterleidingsbelangen in Nederland), door Dr. Jan Smit. (Water en Gas, 28 Maart '24).

Ter kuste van Atjeh. Herinneringen van een adelborst, door Q. X. Vervolg. (Ons Element, 22 en 29 Maart '24).

Tochten langs West-Borneo, door Spits. Met ill. (Ons Element, 29 Maart '24).

Aanteekeningen over den economischen toestand van het Gewest Oostkust van Sumatra gedurende het jaar 1923. (Mededeelingen van de Handelsvereeniging te Medan. 15 Febr. '24).

Industrialisatie van Ned. Oost-Indië, door Prof. Mr. J. C. Kielstra — De heer Sibinga Mulder en de gevangenisnijverheid in Ned.-Indië. (Economisch-Statistische Berichten, 2 April '24).

The languages of the Western division of Papua, by S. Sidney Ray. — The pairama ceremony in the Purari delta, Papua. With plate. (Journal of the Royal Anthr. Institute. July tot Dec. '23).

Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Nederlandsch-Indië over het jaar 1922. Deel III. Samengesteld bij het Hoofdkantoor der in- en uitvoerrechten en accijnzen. (Batavia, Ruygrok en Co.).

Boekbeoordeeling.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Rijkstuinbouwschool te Boskoop is een „Gedenkboek" uitgegeven. Als bekend, wordt aan die nuttige instelling ook een Indische cursus gehouden, als gevolg waarvan velen in de Indische cultures een werkkring hebben gevonden. Aan de uitvoering van het Gedenkboek is alle zorg besteed, zij het dat het in bescheiden formaat verschenen is. Het boek is verlucht met verschillende duidelijke afbeeldingen, terwijl druk en papier aangenaam aandoen. Het lijkt ons niet overbodig hierbij het volgende aan te teekenen: Voor de toelating wordt niet meer geëischt dan met vrucht gevolgd lager onderwijs, zoodat ook leerlingen, die niet uitmunten door bijzondere begaafdheid voor studie, het onderwijs kunnen volgen zonder zich te overspannen, te meer daar er een gepaste afwisseling is tusschen hersen- en handenarbeid. De opleiding is weinig kostbaar, duurt 1½ jaar en het leven in een dorp als Boskoop is goedkooper dan in een groote stad.

No. 27 der serie van de door Elsevier's Algemeene Bibliotheek uitgegeven werkjes is getiteld: Litteraire Smaak, door Herman Robbens. Werk van dien schrijver aan te bevelen mag wel overbodig geacht worden, wat niet wegneemt, dat wel een enkel woord gezegd mag worden van het thans door hem besproken onderwerp en het zou dan ook zijn, dat, waar de Nederlandsche fraaie letteren in de laatste decenniën zoozeer in beteekenis en in verscheidenheid toenemen, de keuze van dit onderwerp als een zeer gelukkige mag worden aangemerkt.

Curaçao.

De economische toestand van Curaçao in 1923.

Aan de jaarrede van den voorzitter van de Curaçaosche Bank ontleenen wij het volgende:

„Slaan we eerst een blik op Curaçao zelf, dan constateeren we, dat de scheepvaart een nieuw record heeft geslagen. In 1923 werden 1480 stoomschepen ingeklaard, met een gezamenlijke bruto-inhoudsmaat van 7.467.413 M³., tegen 1182 stoomschepen met een bruto-inhoudsmaat van 5.308.487 M³. in 1922, of een toeneming van 298 stoomschepen met een totale bruto-inhoudsmaat van 2.158.926 M³.

Deze toeneming is voor het voornaamste deel te danken aan de Curaçaosche Petroleum Maatschappij. In 1923 werden 779 schepen dier maatschappij met een bruto-inhoudsmaat van 2.600.471 M³. ingeklaard, tegen 608 schepen met eenzelfde inhoudsmaat van 1.429.449 M³. in 1922, of een vermeerdering van 171 schepen met een bruto-inhoudsmaat van 7.171.022 M³.

Het totaal der ingeklaarde zeilschepen gedurende het afgeloopen jaar bedroeg 1276, met een gezamenlijke bruto-inhoudsmaat van 296.606 M³.

Het aantal ingeklaarde lichters, dat onder de zeilschepen begrepen is, bedroeg 69, met een gezamenlijke bruto-inhoudsmaat van 160.304 M³. Als men van het aantal ingeklaarde zeilschepen de lichters aftrekt, dan geeft dat, vergeleken met de cijfers over het jaar 1922, een vermindering aan van 25 schepen met een inhoudsmaat van 18.074 M³.

De groote concurrentie van de stoomvaart is oorzaak van dezen achteruitgang.

De totale waarde van den invoer bedroeg in het afgeloopen jaar ruim ƒ 28.000.000, tegen bijna ƒ 19.000.000 in 1922, of een vermeerdering van ruim ƒ 9.000.000. Deze enorme vermeerdering is wederom te danken aan den invoer van ruwe olie uit Venezuela. Ingevoerd werd 534.000 ton voor een waarde van ƒ 16.200.000, tegen 82.000 ton met een waarde van ƒ 8.640.000 in 1922. Alzoo een vermeerdering van ƒ 7.560.000.

Ook de invoer van andere artikelen was belangrijk meer en verblijdend is, dat de waarde van den invoer uit Nederland ook stijgende is en thans 1 millioen heeft overschreden.

In 1923 werd uit Nederland voor een totale waarde van ƒ 1.029.000 ingevoerd, tegen ƒ 980.000 in 1922, een vermeerdering van ƒ 49.000. Vooral de invoer van levensmiddelen is toenemend.

De uitvoer naar Nederland bedroeg in 1923, na aftrek der totale waarde der uitgevoerde producten van de C. P. M., ƒ 127.675, tegen ƒ 90.000 in 1922.

Het belangrijke verschil tusschen de twee laatstgenoemde jaren is toe te schrijven aan den invoer in eerstgenoemd jaar van een lading phosphaat van 10.565 ton met een waarde van ƒ 316.950.—.

Het verdient vermelding, dat in 1923 weder een partij phosphaat, groot 4725 ton, met een waarde van ƒ 89.764, naar Nederland werd uitgevoerd, want is de toeneming van den uitvoer van dit artikel naar Nederland belangrijk, de totale uitvoer is gering."

En verder:

„De toestand van Curaçao is voor wat betreft handel en scheepvaartverkeer gunstig. De voortdurende uitbreiding van de C. P. M. werkt er toe mede, een welvaart te brengen aan ons gebiedsdeel, een welvaart, die ook in de lagere lagen der maatschappij te onderkennen is.

Arbeidskrachten moeten duur betaald worden, de stad breidt zich uit en overal verrijzen aardige, schilderachtige arbeidswoningen als een teeken van welvaart en vooruitgang. De uitvoer van phosphaat gaat ook met rasse schreden vooruit en ook bij deze onderneming vinden vele arbeiders, ook van de andere eilanden, werk.

Met den grooten landbouw is het minder gunstig gesteld. Gebrek aan werkvolk, waar de arbeiders buiten het landbouwbedrijf een beter loon kunnen bedingen en de droogte in de tweede helft van het afgeloopen jaar, doen ons den toestand niet hoopgevend tegemoet zien. Intensieve landbouw is alleen mogelijk voor zoover het kleinen landbouw betreft, waar met kunstmatige irrigatiewerken groenten en vruchten voor de stad verbouwd worden.

Het zoutbedrijf had geen gunstig jaar wegens gebrek aan afzet van het product. Voor den plantagehouder is de toestand verre van gunstig. Oranjeschillen zijn laag in prijs en de maïsoogst zal voor een groot deel mislukken. Voorwaar, de landbouwer gaat een moeilijk jaar tegemoet.

Van de overige eilanden komen helaas weinig goede berichten.

Op de Bovenwindsche eilanden weinig vraag naar zout en verkopp vaak met geen of weinig winst, terwijl de katoenbouw niet meer flink is aangepakt geworden. Voor Aruba valt gelukkig tegen het einde van het jaar eenige verbetering te constateeren, waar de aloëprijs stijgende is."

Nieuwe Stoomvaartlijn.

Er is alle kans dat spoedig weer een nieuwe stoomvaartlijn, de Engelsche *New-Sealand-Steamship-Cy.*, ook onze haven in haar vaarplan zal opnemen, tevens met de bedoeling om hier stookolie voor de reis in te nemen. Als voorbereiding daartoe was een Engelsche kapitein van die reederij hier om alle mogelijke informaties omtrent onze haven in te winnen, daar deze Mij. schepen van 20 tot 24 duizend ton in de vaart heeft. Het plan is, dat 3 dezer schepen ieder 6 keer per jaar onze haven zouden bezoeken. Bovendien zouden nog 6 vrachtschepen dier lijn 24 maal per jaar hier binnenkomen.

Het is te hopen, dat dit plan moge doorgaan.

(A. d. C.)

Petroleumnieuws.

Men herinnert zich dat op 14 December 1922 op het terrein La Rosa (Cabimas) in den staat Zulia, op de oostkust van het meer van Maracaibo en op 27 mijl afstand ten Zuid-Westen van de stad Maracaibo, op een diepte van 1500 voet de petroleumbron Barroso No. 2 werd aangeboord met een dagelijksche productie van 80.000 vaten olie.

Men was toen evenwel niet op voorzorgsmaatregelen bedacht geweest, zoodat het onmogelijk was het boorgat van 10 duim af te sluiten. Het gevolg was dat door het geweld, waarmede de olie tot een hoogte van 150 tot 180 voet omhoog spoot, het boorgat na eenige weken door neervallende steenen en zand werd opgevuld en verstopt.

Zulk een verstopt boorgat is waardeloos en beteekent door verlies aan materialen en werkloonen zeker een bankroetje van minstens ƒ 100.000. Alleen heeft men de absolute zekerheid gekregen, dat de ondergrond van dit terrein oliehoudend is.

Men heeft zich dan ook die wetenschap ten nutte gemaakt en zoodra de omstandigheden het toelieten, is men op 50 M. afstand van het oude boorgat opnieuw aan het boren gegaan.

Den 24en Januari l.l. heeft men in dien nieuwen put Barosso No. 3 op een diepte van 440 M. = 1444 voet petroleum aangeboord. Ditmaal had men zijn voor-

zorgsmaatregelen beter getroffen en kon men het boorgat onmiddellijk afsluiten en liet de petroleum door een buis van $^3/_4$ duim uitvloeien. Door die nauwe uitgang gaf de put reeds 500 ton olie per dag, wat den volgenden dag reeds tot 1000 ton aangroeide. Volgens berekening levert ook deze put bij voldoende opening 80.000 vaten olie per dag.

Eigenaar van deze put is de *Venezuela Oil Concession*, die onder contrôle staat van de *Dutch Shell*. Onze C. P. M. behoeft dus niet bevreesd te zijn, dat zij uit gebrek aan olie in Venezuela, het werk vooreerst zal moeten stopzetten. *(A. d. C.)*

Toeristen- en ander bezoek.

Over het aangekondigde bezoek der toeristenbooten schrijft de *Amigoe* van 9 Februari l.l.:

„Maandagmorgen kwam de *Orca* en Dinsdagmorgen de *Empress of Britain* onze haven binnen. De eerste bracht 400, de tweede 430 toeristen binnen onze stad.

Beide dagen was het een levendig beweeg in onze straten van alle vreemdelingen, die onze stad en ook de buitendistricten in oogenschouw namen. Ook dezen waren zeer tevreden over hun kort verblijf. De firma Maduro en Sons had een beknopte reisgids, waarin al wat nuttigs, belangrijks en wetenswaardigs omtrent Cucacao voor de toeristen was, onder hen rondgedeeld.

Wat luxe en pracht betreft, spande de *Empress of Britain* verre de kroon."

En over het bezoek van drie Amerikaansche oorlogsschepen:

„Waarschijnlijk zal dat bezoek vallen omtrent 27 Februari a.s. Deze drie schepen hebben aan de groote vlootmanoeuvres nabij het Panamakanaal deelgenomen. Het zijn de *Hopkies DD 249*, de *Humphreys DD 236* en de *Kane DD 235*. Uit de letterteekens *DD* blijkt voor de ingewijden reeds terstond, dat deze booten zoogenaamde *destroyers* zijn, dus torpedojagers of torpedovernielers. Het zijn alle drie nog nieuwe booten, eerst in 1920 en 1921 in dienst getreden. Zooals men weet, lijken de *destroyers* uiterlijk zeer veel op onderzeebooten, zeer laag en lang, smal en spits, met een kiellengte van 310 voet, met buitengewoon sterke machines (turbines), waardoor zij de enorme snelheid van ruim 33 mijl per uur kunnen ontwikkelen. Elke boot heeft 4 schoorsteenen, 2 schroeven en 2 masten, 4 kanonnen van 4 of 5 duim en 1 kanon van 3 duim, 4 torpedolanceerbuizen van 21 duim. De bemanning van elk schip bestaat uit 8 officieren, 10 onderofficieren en 104 tot 112 matrozen.

Waarschijnlijk zal het verblijf dezer schepen in onze haven 12 dagen duren."

De Fransche Kabel.

In verband met hetgeen in ons blad van 20 Mrt. l.l. onder Suriname stond, is wel van belang, wat de „Amigoe" van 16 Febr. l.l. schrijft:

„In het jaar 1885 werd door het Bestuur onzer kolonie concessie verleend aan Compagnie telegraphique des Antilles voor een kabelverbinding van Curaçao met Venezuela, Haiti en Cuba voor den duur van 60 jaar met een garantie van *f* 45.000 opbrengst per jaar voor Curaçao tot aan 6 Februari 1914. Aan deze concessie werd in Augustus 1886 voldaan en de verbinding kwam tot stand op 7 Februari 1889.

De kolonie was zoo blij, dat zij uit haar isolement verlost en bij het wereldverkeer werd aangesloten, dat zij grif alle condities aanvaardde door de Fransche Maatschappij gesteld, hoewel die condities verre van gunstig waren.

De kolonie moest dus, wat de kabel elk jaar minder dan 45.000 gulden opbracht, bijpassen. Daartegenover stond, dat wat nà 1914 de kabel jaarlijks méér dan *f* 66.000 opbracht (*f* 21.000 is bestemd als jaarlijksch reparatiefonds), dat de kolonie dan de helft van dat surplus als bate kreeg uitgekeerd, tot zoolang de vroeger betaalde garantie plus 5 % was terugbetaald. Voor zoover wij weten, is nu reeds die schuld geheel afbetaald.

Ofschoon dus onze kolonie nog tot 1945 aan deze kabelconcessie vastzit, is er dezer dagen toch eenige wijziging in gekomen.

Naar wij vernemen, is voor 14 dagen geleden deze concessie door een Amerikaansche Maatschappij, de All American Cable, overgenomen, waarvan de vice-president binnenkort hier wordt verwacht.

Financieel voordeel is voor ons Gouvernement aan deze verandering niet te behalen, of het moest zijn dat we goedkoopere tarieven krijgen dan die tot nu toe geldig waren. Zeker mogen we wel verwachten, dat de Amerikanen de kabel in beteren staat zullen onderhouden, dan tot nu dikwijls het geval was."

Uit den Verren Vreemde.

Dreigende oorlogswolken?

Terwijl eenerzijds voeling wordt gezocht om weer de mogelijkheid te komen van vredelievend samengaan van de buitenwereld met den bond van Sowjet-republieken, en dientengevolge in een paar maanden verschillende westersche mogendheden de erkenning de jure hebben aanvaard, komen van andere zijden geruchten die op het tegenovergestelde van een vredelievende gezindheid wijzen.

De Rumeensch-Russische conferentie den 25en Maart te Weenen begonnen, is den 2en April afgebroken. De Roemenen versterken hun troepen-contingent in Bessarabië in belangrijke mate.

In de Roemeensche kamer hebben alle partijen verklaard, dat de betrekkingen met Sowjet-Rusland alleen hervat konden worden, indien de annexatie van Bessarabië erkend werd. Geen enkele partij laat eenige twisting van het recht van Roemenië op Bessarabië toe. Polen uit alle kenteekenen van tegen Rusland te willen stooken en coquetteert met de in Warschau samengestroomde Rumeensche en Wit-Russische generaals en oud-Doema-leden, leiders der anti-bolsjewikische actie in 't buitenland. Zoo de buren ten westen.

Volgens berichten uit Riga vreest men in Moskou voor een militaire actie van de zijde van Japan. Naar het heet, heeft Japan een aantal troepen uit Korea en elders geconcentreerd in de nabijheid der Russische grenzen, wat vermoedelijk verband houdt met de weinige gezindheid van Tokio, om over te gaan tot ontruiming van Zuid-Mantsjoerije. Men wijst verder op de toenemende activiteit van zoogenaamde bandieten bij de grens, wier optreden oogluikend schijnt te worden toegelaten. Zoo de buren ten oosten.

Rusland en China.

In antwoord op het memorandum van Karachan, den Russischen gedelegeerde, (zie deze rubriek in 't Kol. Wkbl. van de vorige week), heeft de Chineesche regeering medegedeeld, dat zij bereid is de gesloten overeenkomst te bekrachtigen wanneer enkele wijzigingen er in worden gebracht. De voornaamste hiervan is de *onvoorwaardelijke ontruiming van Mongolië door de Russische troepen*. Karachan is teruggekomen op zijn besluit om de onderhandelingen af te breken en zal de besprekingen met het Chineesche departement van buitenlandsche zaken hervatten. 't Is te betwijfelen of Rusland dien onvoorwaardelijken eisch zal inwilligen.

De tentoonstelling te Wembley.

Sir James Stevenson, de voorzitter van de Rijkstentoonstelling, heeft in een rede te Londen verzekerd, dat ondanks het kleine oponthoud veroorzaakt door de kortelings wilde staking van grooten omvang te Wembley, de tentoonstelling op den vastgestelden datum n.l. 23 April zal worden geopend.

Intusschen komen uit Britsch-Indië berichten over stakingen en over een ernstige pest-epidemie, en acht generaal Smuts in Z.-Afrika ontbinding van 't parlement noodig. Geen gunstige voorteekens dus voor de Empire-tentoonstelling.

De strijd om het Chalifaat.

Volgens een bericht uit Damascus aan de Times hebben de Moefti van Jeruzalem en de opperste Mohammedaansche raad hun beslissing in zake de erkenning van koning Hoessein als chalief voorloopig aangehouden en besloten het algemeen Mohammedaansche congres, dat komend jaar te Kaïro zal worden gehouden bij te wonen. Het communiqué waaraan deze mededeelingen zijn ontleend, verklaart verder dat de geestelijke leiders der Mohammedaansche wereld in Egypte en de Oelamas van de Azhar-Universiteit te Kaïro zich voor het chalifaat van Abdoel Medjid hebben verklaard.

De voorzitter van den uitvoerenden raad van het Arabische congres van Palestina, welke de uitroeping van koning Hoessein heeft aangemoedigd is ten aanzien hiervan bij de overige leden van den raad op hevige oppositie gestuit, zoodat hij besloten heeft gezamenlijk met hen de algemeene conferentie te Kaïro te gaan bijwonen.

De verklaring van koning Hoessein, dat hij in het bezit is van de heilige plaatsen van den Islam is dus voorbarig voor zoover het de Aqsa moskee te Jeruzalem betreft, aangezien de wetgeleerden en het meer ontwikkelde gedeelte der bevolking van Palestina zijn aanspraken op het Chalifaat nog niet hebben erkend.

Turkije in onze Oost.

De Balkan-correspondent van de N.R.Ct. meldde d.d. 24 Maart:

De kranten van Angora berichten, dat op verzoek van enige Oelema's in Nederlandsch Oost-Indië om toezending van letterkundige en wetenschappelijke werken van Turksche schrijvers, het commissariaat voor het openbaar onderwijs hun een groot aantal exemplaren van zulke uitgaven heeft toegezonden.

Het commissariaat had die zending eerst willen toevertrouwen aan de door de Groote Nationale Vergadering aangewezen delegatie tot het verzamelen, ook in Nederlandsch-Indië, van giften voor het fonds voor de weezen en weduwen uit den wereld- en den bevrijdingsoorlog. Daar echter het vertrek van die missie nog niet vaststaat, zijn de verlangde boekwerken en tijdschriften per post verzonden.

Eenige der regeeringsbladen geven hun bijzondere voldoening te kennen over de behoefte, welke de ontwikkelde Moslims op de Indische eilanden blijkbaar gevoelen om in nauwere aanraking te komen met het herboren Turkije. Die bladen betoogen, dat het gedane verzoek om zich nader in te wijden in de Turksche cultuur, een bewijs is, dat ook die geloofsgenooten in Nederlandsch-Indië inzien, dat Nieuw-Turkije de ziel en het aantrekkende middelpunt van den Islam is en zal blijven, altijd bereid en gereed om te bevorderen, te steunen en te beschermen al wat er toe behoort en er mede samenhangt.

Een critiek op het Bureau voor landverhuizing.

Onder dit hoofd schrijft de N.Ct. van 25 Maart 't hier volgende:

Holland-California, is de naam van een nieuw, geïllustreerd en in het Nederlandsch te San Francisco uitgegeven tijdschrift, dat geheel gedragen wordt en geschreven is door den heer Frans Schaap, een Nederlander van geboorte, tot zijn 44ste levensjaar hier woonachtig en thans sedert tien jaar in Amerika gevestigd. Met dit tijdschrift wil hij er naar streven Holland beter bekend te maken met Amerika, terwijl hij door middel van een tijdschrift in de Amerik. taal tevens Amerika beter bekend hoopt te maken met Nederl. en de Nederlanders.

In een zijner artikelen, waarin hij met nadruk wijst op de goede kansen die Amer. en speciaal Californië nog steeds biedt aan Nederl., die werken willen en vooruit willen komen, geeft hij o.a. uiting aan zijn ergernis over de voor Nederl. en zijn reputatie nadeelige uitlatingen van sommige leden van de Tweede Kamer en van gemeenteraden. De bladen in Nederl. zouden aan het vaderland ongetwijfeld een dienst bewijzen indien zij weigerden aan die uitlatingen publiciteit te geven. Voorts vraagt de schr. zich af waarom in Holland alles zoo verschrikkelijk gewichtig wordt behandeld, alsof van de vraagstukken, die men bespreekt, het heil der geheele mensheid afhangt en waarom er in Holland toch zoo verbazend veel onmatig wordt gekibbeld. Schr. wijst er op dat juist de bekwaamheden en andere goede hoedanigheden, welke de meeste Hollanders bezitten, in Amer. worden gezocht en hoe in Californië alle omstandigheden er naar zijn om hun, die willen, hulp en medewerking te verschaffen.

In dit verband merkt de schr. op, dat de Vereeniging Landverhuizing in Den Haag, naar zijn oprechte overtuiging, aan Nederl. enorme schade heeft toegebracht en de oorzaak van is, dat tallooze Nederlanders, die speciaal in Amer. het tot groote welvaart zouden hebben kunnen brengen, thans zeer waarschijnlijk blijvend ten laste der publieke liefdadigheid zijn gekomen in Holland. Hij geeft zijn bevreemding te kennen over de bezorgdheid der Regeering, sommige bladen en speciaal door het Bureau voor Landverhuizing aan den dag gelegd voor den Hollander, zoodra hij naar het buitenland en speciaal naar Amer. wenscht te vertrekken. Het bestuur van de Ver. Landverh. kan niet anders doen dan inlichtingen vragen aan de consuls of hun bedienden. En waar de inlichtingen dier heeren eenzijdig zijn heel dikwijls en zij veelal geheel buiten het volle zakenleven staan en liefst zoo min mogelijk last van Hollanders hebben over het algemeen, is het verklaarbaar dat de directeur van de Haagsche Ver. Landverh. te menigmaal verklaart, dat hij de menschen in Holland aanraadt niet naar Amerika te gaan. De heer Schaap beweert dat het Bureau voor Landverh. door zijn afraden aan Hollanders naar Amer. te gaan, toen de toegang voor iedereen ten allen tijde in Amer. nog open was, aan tal van Hollandsche families onherstelbare schade heeft berokkend en den weg tot geluk en welvaart onherroepelijk heeft afgesneden. Hij beweert verder dat thans de welgestelde Hollanders in Holland mede daardoor, voor het feit staan, dat zij nog vele jaren zullen hebben te onderhouden hun arm geworden landgenooten, die in Amer. ruim hun brood hadden kunnen vinden.

In zijn verdere critiek merkt schr. nog op dat de Directeur der Vereen. Landverh. Amerika nooit heeft gezien of bestudeerd, en juicht hij de oprichting toe van een vereeniging in Holland om landverhuizing aan te moedigen en de menschen aan reisgeld te helpen. Doch hij zal het Bur. voor Landverh. en zijn directeur jonkheer Sandberg nooit vergeven, wat, toen de deuren van Amerika nog wijd open stonden, gedaan is om het Hollandsch publiek zooveel mogelijk af te raden naar dat reusachtig land met enorme gelegenheden en toekomst te gaan.

De oeconomische toestand in de Zuid-Afrik. Unie.

Uit 't Mdbl. voor de cultureele en economische betrekkingen tusschen Nederland en Zuid-Afrika neemt de N.R.Ct. van 5 April over:

De voorloopige statistieken over het afgeloopen jaar toonen aan dat Z.-A. zich langzamerhand opwerkt uit de malaise waarin de voorafgaande jaren zoowel landbouwers en industrieelen als de handelswereld had gelaten; en dit geschiedt, niettegenstaande den ontredderden toestand, waarin zich de Eur. markten nog steeds bevinden, welke de voornaamste afnemers waren van Z.-A. producten; niettegenstaande ook de binnenlandsche oeconomische en klimatologische invloeden, welke in het voorgaande jaar een snellen vooruitgang hebben tegengewerkt. Wel een bewijs dat bij de bevolking der Unie het vertrouwen in de toekomst is weergekeerd en dat zij zich met kracht toelegt op het verbeteren van haar positie. In de eerste plaats zal daartoe noodig zijn dat de producenten in de takken van landbouw en nijverheid zich organiseeren om tot voortbrenging van een uniform product te geraken en zich op deze wijze een buitenlandsche markt te scheppen, welke het niet voor binnenlandsch gebruik benoodigde kan opnemen. Wanneer hiertoe wordt overgegaan — en van regeerings- zoowel als van particuliere zijde wordt steeds hierop aangedrongen — dan zal Z.-A. zich geleidelijk ontwikkelen tot een exportland van landbouw- en veeteeltproducten van beteekenis, en zullen die bedrijven meer dan op het oogenblik het geval is, loonend zijn.

Waar men reeds tot een goede organisatie gekomen is, als in de wol- en mieliesmarkt, heeft Z.-A. direct zijn plaats op de wereldmarkt ingenomen, terwijl de uitvoer van versch en gedroogd fruit jaarlijks zeer toeneemt. Als katoenproduceerend land worde de Unie geacht een groote toekomst voor zich te hebben, en de jaarlijksche vermeerdering van slachtvee kan slechts voor de helft door het land zelf geconsumeerd worden; voor dit laatste is echter nog geen exportmarkt geschapen met het gevolg, dat de veeboerderij een nauwelijks rendeerend bedrijf is. Ook de zuivelboerderij is, door gebrek aan organisatie en samenwerking met de zuivelfabrieken, niet in een staat van bloei. In al deze bedrijven is een goede toekomst, maar de leiders wacht hier een moeilijke taak.

De handelsstatistieken geven aan dat in het afgeloopen jaar voor ongeveer £ 9.000.000 waarde meer aangoederen in de Unie is ingevoerd, een vermeerdering waarmede de uitvoer vrijwel gelijken tred heeft gehouden; deze cijfers geven de Unie wederom een positieve handelsbalans, welke niet zal nalaten buitenlandsch kapitaal naar Z.-A. te doen vloeien, wat de ontwikkeling op landbouw- en mijngebied zal bespoedigen.

De geleidelijke vooruitgang heeft op de koopkracht van het publiek een gunstigen invloed en wij meenen wel te mogen aannemen, dat het land een periode van relatieven voorspoed tegemoet gaat. Dat ook in officieele kringen deze verwachting gekoesterd wordt blijkt uit de rede, welke generaal Smuts uitsprak ter gelegenheid van de opening van de Rosebank Landbouw en Veeteelt tentoonstelling en de geest, welke spreekt uit het jaarverslag van den heer K. Spilhaus, handels-commissaris der Unie te Rotterdam.

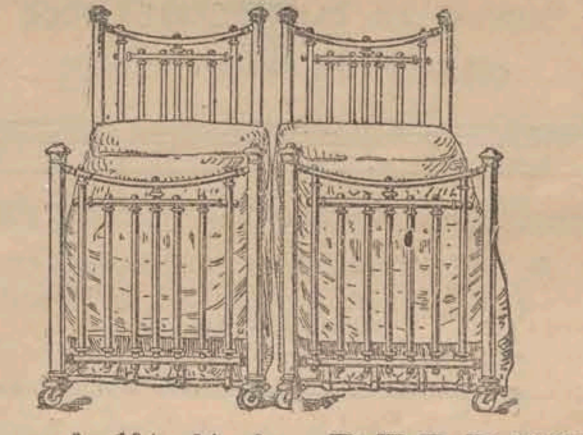
Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling 's-Gravenhage.

In de Oranje-Societeit, Prins Hendrikplein, alhier, zal op *Donderdag 17 April a.s.*, des avonds om 8 uur, een *lezing met lichtbeelden* plaats hebben over *de Boschnegers van Suriname*, door den heer J. F. E. Einaar.

Toegankelijk voor leden van „Oost en West” met één introducé.

De *jaarlijksche algemeene vergadering* van de Vereeniging „Oost en West”, afdeeling 's-Gravenhage, zal

plaats hebben op *Zaterdag 26 April 1924*, des namiddags om $2^1/_2$ uur, in het gebouw Heulstraat 17.

's-Gravenhage, 7 April 1924.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Rotterdam.

Van *12 tot 22 April 1924* wordt in de lokalen van den Rotterdamschen Kring, Eendrachtsweg 12, te Rotterdam, eene *tentoonstelling* gehouden *van teekeningen*, door Dr. H. P. Berlage gedurende zijn Indische reis vervaardigd.

Leden van „Oost en West", afdeeling Rotterdam, hebben tot deze tentoonstelling toegang.

Op *11 April 1924*, des avonds acht uur, zal *Dr. H. P. Berlage* in den Rotterdamschen Kring eene lezing houden over *Oud-Indische bouwkunst.*

Voor een beperkt aantal leden van „Oost en West", afd. Rotterdam, is deze lezing toegankelijk.

Het Bestuur van „Oost en West", afd. Rotterdam.
Mr. J. G. HUYSER, *Voorzitter.*

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

HOOFDBESTUURSVERGADERING
op 3 Mei e.k., des voorm. te 11 uur, in het gebouw Heulstraat 17.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen. (Zie K.W. van 8 November '23, No. 45).
3. Besprekingen in verband met de agenda der Algem. Vergadering.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING
op 3 Mei e.k., des namiddags ten 2 ure, in Restaurant „De Twee Steden", Buitenhof, alhier.

1. Opening.
2. Notulen. (Zie K.W. van 28 Juni '23, No. 26).
3. Jaarverslag, Rek. en Verantw. '23 met rapport Comm. v. Verificatie en begrooting 1924. (Zie K.W. van 3 April '24, No. 14).
4. Benoeming Comm. v. Verificatie, Rek. en Verantw. 1924.
5. Voorziening vacatures H.B.
6. Voorstellen afdeelingen Haarlem en Utrecht.
7. Bepalen plaats volgende Algem. Vergadering en vaststellen tijdstip.
8. Rondvraag en Sluiting.

N.B. Na afloop dezer vergadering zal, om half vier, eene bijeenkomst gehouden worden voor leden en genoodigden ter herdenking van het 25-jarig bestaan der Vereeniging, na afloop waarvan gelegenheid bestaat tot aanbieding van gelukwenschen aan het Bestuur.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Aan H.H. Secretarissen en Penningmeesters (c.q. Secretarissen-Penningmeesters) der afdeelingen.

Van eenige afdeelingen worden de jaarverslagen, of de verslagen van den financieelen toestand, dan wel beide stukken, alsnog ingewacht. (Zie art. 5 Huish. Reglement).

Met het oog op de publicatie in het Koloniaal Weekblad wordt toezending verzocht.

De Secr.-Penningm. der Vereeniging.

Van de Redactie-Commissie:

Door afwezigheid van den bewerker is de rubriek „Suriname" in dit nummer niet verschenen.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

J. A. Slot, Pretoriusstraat 89 III, te Amsterdam, als Gouvernementsarts bij den B. G. D.

Mr. L. M. Cahen, Joh. Verhulststraat 191, te Amsterdam, als Rechterlijk Ambtenaar.

H. M. van Praag, Nieuwe Boogerdstraat 170, te Zierikzee, als Leeraar bij het middelbaar onderwijs.

Mej. H. C. Machielse, Zonnelaan 1, te Heemstede, Onderwijzeres bij het O. E. L. O.

F. D. Heuvelink, Mentenstraat 12, te Arnhem, Onderwijzer 2e klasse bij het O. E. L. O.

Mej. C. J. Kriek, Oosterhoutlaan 2, te Haarlem mej. E. J. Winkler, Zaagmolenweg 14, te Zutphen, den als verpleegster 1e klasse bij den B. G. D.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 'S LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

1⁰. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:

a. onderwijzer(es) bij het m.u.l.o. (hoofdakte akte wiskunde l. o. vereischt);

b. onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderw (voor onderwijzeres hoofdakte vereischt);

c. volledig bevoegd leeraar in de Duitsche taal letterkunde voor het openbaar middelbaar onderw

d. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten of delijken dienst).

2⁰. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: hoofdonderwijzer met akte wiskunde.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkin in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Minist van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A.B. (v de betrekkingen genoemd onder a t/m c), tot de afdeeling (voor de betrekking onder d) en tot den H. P. van Nieuwenburg, J. Pzn. Coenstraat 30, 's-Gravenhage, voor de onder 2⁰ genoemde betrekking.

Mutaties van 2 tot 9 April 1924.

Nieuwe Leden:

B. A. Bruins, Indisch Student, Leiden, Witte Sin 100, f 2.50.
P. A. Lanting, Indisch Student, Leiden, Stadhoude laan 32, f 2.50.
H. J. Stelma, Indisch Student, Leiden, Hooigracht f 2.50.
J. F. P. Francke, Oud Deli-Planter, Apeldoorn, Zo sche Weg 38, f 5.—.
W. J. L. Bruining, Beheerder bij den Zoutaanm Soemenep, f 6.—.
A. H. Verkade, Directeur Verkade's Fabrieken, Za dam, Westzijde 87, f 5.—.

Afschrijven:

Mevrouw Voorwijk, Raamsingel 14, Haarlem.
Mr. J. H. Meiss, Oud-Raadsheer Hooggerechtshof O. Den Haag, 2e Schuijtstraat 184 (overleden).
Ds. J. A. Th. Krol, Emeritus Predikant, Nice, Rue pozzo 12 (overleden).

Adresveranderingen:

A. L. C. Beekman, Gep. O.-I. Ambtenaar, van: Haar Westerhoutstraat 16, naar: Badhuis te Laag-Soe f 5.—.
C. van Roggen, oud-Majoor-tit. O.-I. L., van: Cura naar: Amsterdam, p/a. M. Wardenier, Pretoriusp 7huis, f 5.—.
Ch. L. J. Palmer van den Broek, oud-Resident, Ams dam, van: Van Eeghenstraat 26huis, naar: Valer straat 14boven.
H. J. van Brink, van: Rijswijk, Hoflustlaan 70, n Den Haag, Emmastraat 30.
J. Hamme, van: Den Haag, Daendelsstraat 80, n Scheveningen, Alkmaarsche straat 10.
H. Jacobson, van: Den Haag, Carel v. Bylandtlaa naar: villa „Eikenterp", Schouwweg 45, Wass
J. F. Nijland, Kapitein ter Zee, van: Weltevreden Den Haag, p/a. Dep. van Marine, f 5.—.
Dr. J. J. Smit, Chef Herbarium Dep. van Landb van: Buitenzorg naar: Hilversum, Albertus Perks 19, p/a. Mr. J. E. C. Schook, f 5.—.
J. H. Doeve, Resident, van: Blitar naar: Kediri.
J. E. H. Heins, Commies Residentiekantoor, naar: bang.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

No. XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 4. Sarikat-Islam.
„ 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (Hoofdbestuur).

BESCHIKBAAR.